

OSTAVŠTINA TIHOMILA VIDOŠIĆA U HRVATSKOM GLAZBENOM ZAVODU U ZAGREBU¹

LUCIJA KONFIC

*Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU
Opatička 18
10000 ZAGREB*

UDK/UDC: 78.071.1(093)(497.5 Zagreb)Vidošić

Izvorni znanstveni rad/
Original Scientific Paper
Primljeno/Received: 27. 6. 2008.
Prihvaćeno/Accepted: 19. 11. 2009.

Nacrtak

Rad je proizašao kao rezultat sređivanja građe iz ostavštine skladatelja Tihomila Vidošića (Boljun, 1902. — Zagreb, 1973.) koja se čuva u arhivu HGZ-a. Budući da je početno stanje bilo potpuno nesređeno, građa je razvrstana i katalogizirana kako bi se osigurali preduvjeti za daljnja istraživanja Vidošićevog rada. Građa je razvrstana na četiri vrste materijala: knjige, tiskanu notnu građu, rukopisnu notnu građu i

dokumente. Popisi notne građe rađeni su prema RISM-ovim standardima (korišten je program *ISIS* za katalogiziranje tiskane i rukopisne notne građe), a u ovom radu donesen je pregled materijala i opisan način njegove katalogizacije.

Ključne riječi: Tihomil Vidošić, ostavština, Hrvatski glazbeni zavod, Zagreb

I. Uvod — stanje istraživanja

»Dosadašnja potraga za skladateljskom ostavštinom odnosno glavninom autografa Tihomila Vidošića, nije, ili možda bolje rečeno, još nije urodila plodom.«²

Rečenica iz teksta Lovorke Ruck pogovora o skladateljima Tihomilu Vidošiću i Ivani Lang, održanog u Ronjgima 30. ožujka 2003. učinila mi se najpogodnijom za početak ovog rada budući da je »potraga« za Vidošićevom ostavštinom, iako

¹ Rad je proizašao iz diplomskog rada autorice »Ostavština Tihomila Vidošića« na Odsjeku za muzikologiju Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom dr. sc. Vjere Katalinić.

² Lovorka RUCK: *Istarski glazbeni folklor u opusima Tihomila Vidošića i Ivane Lang*, Rijeka 2003, rkp., nepag.

možda sasvim slučajno, barem djelomično okončana na proljeće 2004. Naime, dio ostavštine Tihomila Vidošića došao [!] je, preko Nikole Goričanca, djelatnika MUP-a u 4. policijskoj postaji u Zagrebu i kolekcionara violina, koji ju je otkupio od privatnog zagrebačkog kolekcionara (čiji identitet nije želio otkriti) za »jednu violinu i nekoliko stotina kuna«, u prostorije Radionice za gradnju i restauraciju glazbala Muzej Franje Schneidera Glazbene škole Pavla Markovca u Zagrebu kod prof. dr. sc. Alojzija Sedera.³ Sigurno je da to nije cjelovita Vidošićeva ostavština koja je bila nakon Vidošićeve smrti u posjedu njegove udovice Štefice Vidošić:⁴ vrijednije knjige i dio rukopisa je, po sudu gospodina Goričanca, prodan i/ili poklonjen. Dio građe je moguće bačen i/ili uništen (najčešće vlagom), a dio moguće nije bio u Vidošićevu vlasništvu.⁵

Cilj rada bio je napraviti popis građe u Vidošićevoj ostavštini, katalogizirati je i razvrstati po vrsti materijala, kako bi se iz tako sređenih podataka mogao dobiti uvid u barem dio Vidošićevih interesa i usmjerenja na skladateljskom i pedagoškom području. Budući da je sređivanje građe sastavni dio ovog rada, o načinu rada i korištenim programima bit će riječ u glavnom tekstu.

Nakon obradbe ostavština je pohranjena u Arhivu Hrvatskog glazbenog zavoda i dostupna za daljnje detaljnije analize, koje djela Tihomila Vidošića zasigurno zaslužuju. Rukopisi su smješteni u dvije arhivske kutije pod inventarnim brojem 38, dok su tiskane note i knjige izdvojene kao zaseban dio Vidošićevog osobnog fonda. Dio knjiga je zbog lošeg stanja (vlaga) otpisan iz fonda.

Iako Ivan Furić piše da je »u procjenjivanju vrijednosti Vidošićevih glazbenih opusa napisano [...] i izgovoreno mnogo riječi, ali ne i sve«,⁶ o Tihomilu Vidošiću nalazimo relativno malo literature. Tekstovi o njegovom životu i stvaralaštvu uglavnom su iz pera Krešimira Kovačevića,⁷ a puno je pisano o njegovom najpoznatijem djelu, komičnoj operi *Stari mladić*. Tek je Pogovor o skladateljima Tihomilu Vidošiću i Ivani Lang održan u Spomen-domu Ronjgi 30. ožujka 2003. potaknuo iscrpnija istraživanja o Vidošićevu životu i djelovanju.⁸

³ Zahvaljujem prof. dr. sc. Alojziju Sederu koji mi je omogućio da dođem do građe i s potpunim povjerenjem mi je dao na korištenje i obradbu.

⁴ Diana Drljača (udana Grgurić) napisala je 1985. diplomski rad na temu *Tihomil Vidošić: Stari mladić*, koristeći i rukopisnu partituru opere koju je dobila na uvid od gospođe Štefice Vidošić, a koja se nalazi u ostavštini.

⁵ Samo dio građe markiran je Vidošićevim potpisom (uglavnom na naslovnici).

⁶ Ivan FURIĆ: Skladatelj Tihomil Vidošić i glazba za tambure, u: *XVI. festival tamburaške glazbe u Osijeku, programska knjižica*, Osijek 1993, 41.

⁷ Usp. Krešimir KOVAČEVIĆ: *Hrvatski kompozitori i njihova djela*, Naprijed, Zagreb 1960, 494-499; *Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965*, Udruženje kompozitora Hrvatske, Zagreb 1966; *Muzička enciklopedija*, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb 1977, sv. 3, 662-663; *Društvo skladatelja Hrvatske 1945-1985.: Stvaralaštvo — akcije*, Društvo skladatelja Hrvatske, Zagreb 1985, 212.

⁸ Tako se Diana Grgurić, proširujući svoj diplomski rad, bavila skladateljstvom Tihomila Vidošića kroz operu *Stari mladić*, Mihael Ferić Vidošićevim tamburaškim opusom, Snježana Miklaušić-Ćeran skladbama Tihomila Vidošića i Ivane Lang na koncertima u Zagrebu do 1940. godine, te Lovorka Ruck istarskim glazbenim folklorom u opusima Tihomila Vidošića i Ivane Lang. Zahvaljujem S. Miklaušić-Ćeran, L. Ruck i M. Feriću koji su mi ljubazno dali svoje referate o Tihomilu Vidošiću izložene tom prilikom.

1952

TIHOMIL VIDOŠIĆ

Crtež Brune Bjelinskog, u: Bruno BJELINSKI: *Divertimento* 1952-1981.

O Vidošiću kao skladatelju tamburaške glazbe pisano je i govoreno na različitim festivalima tamburaške glazbe i u njihovim programskim knjižicama. Koliko je njegovo značenje na tom području, reći ću nešto kasnije.

Čini mi se da su vrijedni osvrti na Vidošićev rad proizašli iz pera njegovih suvremenika, Josipa Andreisa⁹ i Krešimira Kovačevića,¹⁰ a o glazbenoj tematici su

⁹ U Andreisovim knjigama *Povijest glazbe i Historijski razvoj muzičke kulture u Jugoslaviji* (Josip ANDREIS — Dragotin CVETKO — Stana ĐURIĆ-KLAJN: *Historijski razvoj muzičke kulture u Jugoslaviji*, Školska knjiga, Zagreb 1962.) nalazimo gotovo isti tekst o Vidošiću, s djelomično izmijenjenim navođenjem djela. Vidošićeva djela koja Andreis spominje samo u *Povijesti glazbe* (knj. 4: *Povijest hrvatske glazbe*, Liber — Mladost, Zagreb 1974, 395-396.) su opere *Čempresi i sunce* (1965.) i *Paron Roko* (bez godine), baleti *Umjetnik izazivlje đavla* (1961.) i *Suprotnosti* (bez godine), orkestralna djela *Intrada* (1959.), *Divertimento* (1963.), *Etuda za klavir* (1971.) te vokalna skladba *Pjesma slobodi* (1959.) dok se ne spominju opera *Pod gorom zelenom* (1955.), dvije *Rapsodije* (bez godine) te poema *Svečani dan* (1961.), navedene u *Historijskom razvoju muzičke kulture u Jugoslaviji*, 264.

¹⁰ Kovačević donosi kratku biografiju Tihomila Vidošića te se osvrće detaljnije na njegova djela *Rondo capriccioso* za komorni orkestar (1942.), uvertiru-fantaziju *Zlatna mladost* (1952.), *Concertino za violinu i orkestar br. 2* (1955.), *Suitu za klarinet i komorni orkestar* (1955.) te kantatu *Radosti miće* (1957.). Usp. Krešimir KOVAČEVIĆ: *Hrvatski kompozitori i njihova djela*, 494-499.

s njim razgovarali Kovačević i Truda Reich. Smatrajući Vidošićeva djela »nepretencioznim, popularnim, ali vrijednim djelima koji su obogatili našu muziku«,¹¹ Kovačević naglasak stavlja na Vidošićev rad kao skladatelja i dirigenta. Vrijedan podatak je Vidošićeva suradnja s radio-stanicama, osobito Radio-Zagrebom, koji je naručivao i izvodio Vidošićeva djela, te pogotovo obradbe narodnih napjeva iz različitih krajeva tadašnje Jugoslavije. Lovro Županović navodi Vidošića i neka njegova značajnija djela izgubljena u »okvirnim pregledima stvaralaštva hrvatskih skladatelja po glazbenim vrstama«.¹²

II. Biografija¹³

Tihomil Vidošić bio je svestrani glazbenik — skladatelj, dirigent, pedagog, aranžer koji je prošao nimalo lak životni put. Rodio se u Boljunu u Istri 1. srpnja 1902. Djetinjstvo je proveo u Voloskom i Opatiji, gdje mu je otac radio kao općinski tajnik. U Opatiji je Vidošić završio osnovnu školu i četiri razreda komunalne gimnazije, a obitelj se 1916., u teškim materijalnim prilikama nakon smrti oca (1911.), odselila na Sušak radi nastavka školovanja. Vidošić je vrlo rano razvio ljubav prema glazbi. Sam je spominjao različita glazbena događanja u glazbenom paviljonu u Opatiji koja su ga privukla.¹⁴ Da bi se uzdržavao za vrijeme gimnazijskih dana svirao je po orkestrima, lokalima, vodio školski zbor i orkestar. Sve do svoje 21. godine bio je samouk, a prvu glazbenu poduku u učenju notnog pisma dobio je od Ivana Matetića-Ronjgova, u čijem je zboru pjevao i koji je u njemu probudio ljubav prema istarskom narodnom melosu. Unatoč teškim materijalnim prilikama u obitelji i suprotno majčinoj želji, Vidošić je ipak izabrao bavljenje glazbom kao životni poziv te je 1923. upisao studij dirigiranja i kompozicije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Studirao je harmoniju kod Frana Lhotke, kontrapunkt i fugu kod Franje Dugana st., odnosno Krste Odaka, te kompoziciju i instrumentaciju kod Blagoja Berse. Da bi osigurao egzistenciju u velikom gradu, daleko od obitelji, Vidošić je u Zagrebu započeo službu kao violinist, a kasnije i dirigent, u vojnom orkestru gdje je na njega veliki utjecaj izvršio tadašnji dirigent orkestra kapelnik Ivan Muhvić (1876.-1942.). Međutim, ni Vidošićev studij nije prošao bez poteškoća. Budući da mu je što prije trebala kvalifikacija da bi mogao po službenoj dužnosti preuzeti posao

¹¹ *Ibid.*, 494.

¹² Lovro ŽUPANOVIĆ: *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb 1980, 290. Vidošića spominje na str. 283, 294, 305, 307, 309, 317-318, 320-323 i 333.

¹³ Biografija Tihomila Vidošića radena je prema literaturi navedenoj na kraju rada i četiri verzije skladateljeve autobiografije nađene u ostavštini.

¹⁴ Usp. Truda REICH: *Susreti sa suvremenim kompozitorima Jugoslavije*, Školska knjiga, Zagreb 1972, 365.

vojnog kapelnika u vojnoj glazbi, Vidošić se kao student treće godine prebacio na studij orgulja, koji je završio 1929.¹⁵ Diplomom studija kompozicije stekao je tek 1961., položivši diplomski ispit u skladu s tada promijenjenim zakonom o visokim školama.¹⁶

Prvo mjesto kao vojni kapelnik mladi je Vidošić dobio 1930. u Tuzli, gdje je uz posao u vojsci radio i kao nastavnik glazbe u gimnaziji, zborovođa pjevačkog društva »Majevica«,¹⁷ dirigent orkestra glazbenog društva »Njegoš«, a između ostalog, bio je jedan od osnivača muslimanskog pjevačkog društva »Gajret«, kojeg je i vodio. Nakon tri godine premješten je u Mostar gdje je također djelovao kao nastavnik na gimnaziji i učiteljskoj školi te vodio pjevačka društva »Hrvoje« i »Gusle«. S potonjim je postigao prve zapažene uspjehe te odlazio na turneje po Srbiji, Makedoniji, Dalmaciji i Bosni i Hercegovini.

Godine 1941. Vidošić je mobiliziran te se vratio u Zagreb gdje je postavljen za upravitelja Glazbene škole oružanih snaga u Zagrebu (osnovane 1942.). Također je vodio i nastupao sa školskim ansamblima, o čemu svjedoči i program prvog javnog samostalnog koncerta pitomačkog dječaćkog zbora u HGZ-u 7. lipnja 1944.¹⁸ Na toj dužnosti je ostao do »oslobođenja« 1945. kada je preuzeo posao nastavnika teorijskih glazbenih predmeta (solfeggia i harmonije) u Gradskoj glazbenoj školi u Zagrebu, kasnije Glazbenoj školi Pavla Markovca. Vodio je orkestar škole, te od 1948.-1958. i amaterski orkestar RKUD »Pavao Markovac«, čiju je kvalitetu podigao na visoku razinu. U tom razdoblju intenzivno se posvetio i skladateljskom radu, a sam je smatrao da tada njegov »kompozitorski rad biva plodniji i seriozniji«¹⁹ — skladao je i obrađivao narodne napjeve za potrebe škole, po narudžbama Radio-Zagreba, za različita natjecanja. Ipak, intenzivni rad doveo je do iscrpljenosti organizma te Vidošić naglo umire 24. siječnja 1973.

¹⁵ Usp. Tihomil VIDOŠIĆ: *Biografija*, rkp. (dijelom pisano rukopisom, a dijelom pisaćim strojem), nepag. U *Spomenici Muzičke akademije u Zagrebu 1921-1981* (Koraljka KOS /ur./: *Spomenica Muzičke akademije u Zagrebu 1921-1981: Spomenica u povodu 60. godišnjice osnutka*, Muzička akademija u Zagrebu, Zagreb 1981.) Vidošić se ne spominje kao student odsjeka za orgulje, ali Hubert Pettan koji je izradio Tabelu podataka o studentima do 1944/45. navodi manjkavost izvora u godinama 1927/28. i 1928/29. (podatci su uzeti iz tiskanih školskih izvještaja) (usp. *ibid.*, 114), pa ne možemo isključiti podatak iz Vidošićeve autobiografije. U to su vrijeme orgulje predavali Franjo Dugan st. (1920.-1938.) te Franjo Lučić (1923.-1962.) (usp. *ibid.* 49). Inače, u *Spomenici* nalazimo podatak da je Vidošić diplomirao kompoziciju kod Natka Devčića 28. lipnja 1961. (usp. *ibid.*, 133), te da je kao honorarni nastavnik srednje škole u godinama 1941/42. do 1943/44. i 1950/51. radio na Muzičkoj akademiji.

¹⁶ Usp. *ibid.*

¹⁷ O Vidošićevom entuzijazmu u radu svjedoči i članak o nastupu zbora u kojem se naglašava da »ni malo manja nije zasluga društvenog zborovodje g. Vidošića, koji je, uloživši veliki trud, za vrlo kratko vrijeme digao svoj zbor na dostojnu visinu« (D. S.: Uspjeli koncert Hrvatskog pjevačkog društva u Tuzli, *Jutarnji list*, 23 /10. 3. 1933/ 7583, 4.).

¹⁸ Usp. Snježana MIKLAUŠIĆ-ĆERAN: *Skladbe Tihomila Vidošića i Ivane Lang na koncertima u Zagrebu do 1940. godine (Prilog istraživanju glazbene kritike u Hrvatskoj u prvoj polovici 20. stoljeća). Izlaganje za Pogovor skladateljima Tihomilu Vidošiću (1902. — 1973.) i Ivani Lang (1912. — 1982.) u Spomen-domu Ronjgi 30. ožujka 2003*, Zagreb 2003, rkp., 15.

¹⁹ Tihomil VIDOŠIĆ: *Biografija*.

III. Vidošić — skladatelj

Prvi Vidošićevi radovi nastaju za vrijeme studija na Muzičkoj akademiji: *Burleska* (1927.) i *Preludij* (1927.) za orkestar. No, tek se od službovanja u Tuzli i Mostaru Vidošić počinje ozbiljnije baviti skladanjem. Skladateljski uzori bili su mu Jakov Gotovac, Kresimir Baranović, Antun Dobronić i Ivan Matetić-Ronjgov,²⁰ svi predstavnici tzv. nacionalnog smjera u hrvatskoj glazbi pod čijim se utjecajem i sam Vidošić opredjeljuje za takav glazbeni izričaj.²¹ U više navrata naglašavao je da je »u svim svojim djelima nastojao ostati vjeran narodnom izričaju«,²² smatrajući da »samo takva djela mogu prodrijeti u svijet i oduševiti ljude svojom specifičnošću, pogotovu ako su pisana majstorskom rukom«. ²³ Vidošić je sakupljao, proučavao i obrađivao narodne napjeve iz različitih krajeva tadašnje Jugoslavije. Do sad su se uglavnom spominjali napjevi iz Istre, Dalmacije, Slavonije, Zagorja, Međimurja, no u njegovoj ostavštini nalazimo i cikluse na teme i napjeve iz Vojvodine, Makedonije, Bosne i Hercegovine. Inspiriran glazbenim folklorom, Vidošić je u tom razdoblju pisao uglavnom djela za vokalne ansamble i vojne glazbe, koje u početku i sam izvodi sa svojim orkestrima i zborovima, a kasnije je svoja djela slao i drugima na izvođenje. U to razdoblje spadaju u prvom redu zborovi *Ljepota djevojka* (*Car i djevojka*), nagrađena I. nagradom na natjecanju u Beogradu 1936., *Moma malo večera*, *Tri pjesme iz Mostara*, ciklus solo popijevaka *Tri pjesme sevdaha*, zatim uvertire za puhački orkestar *Radovanje* (1930.), vrlo popularna *Dalmatinka* (1933.), *Narodna* (1936.), *Planinski raj* (1938.), te *Uvertira na narodne teme* (1933.) za simfonijski orkestar.²⁴ Iako je i sam smatrao da su djela iz tog razdoblja »manje vrijedna«, ²⁵ ona su skladana s namjerom da se svide publici: pjevne melodike, živih ritmova, jednostavne harmonije, i bez većih umjetničkih pretenzija.²⁶

Tzv. »prijelazno razdoblje« za vrijeme Drugog svjetskog rata uglavnom se u literaturi prešućivalo zbog (ne)pogodnosti spominjanja NDH ili NOB-a. Vidošić je 1941. bio mobiliziran i vraća se u Zagreb, gdje je cijelo vrijeme rata djelovao kao upravitelj vojno-muzičke (bivše domobranske glazbene) škole.²⁷

²⁰ Usp. Kresimir KOVAČEVIĆ: *Hrvatski kompozitori i njihova djela*, 494.

²¹ Andreis pribraja Vidošića u krug glazbenika uz Slavka Zlatića (1910.-1993.) i Nikolu Hercigonju (1911.-2000.), Zvonimira Bradića (1904.-1997.), Mladena Pozajića (1905.-1979.) i Miroslava Magdalenića (1906.-1969.) kao glazbenike koji su »gotovo svi često svoja djela pisali u duhu narodne umjetnosti« (Josip ANDREIS: *Povijest hrvatske glazbe*, 396).

²² Tihomil VIDOŠIĆ: *Biografija*, rkp. (pisano pisacim strojem), 1960, nepag.

²³ Truda REICH: *Susreti sa suvremenim kompozitorima Jugoslavije*, 365.

²⁴ Od ostalih, manje spominjanih djela u tu skupinu spadaju i *Intermezzo* (1932), *Večer na žalu* (1933), *Scherzo sinfonico* (1934) te *Koncertna suita* (*Suita*) (1939).

²⁵ Tihomil VIDOŠIĆ: *Biografija* (pisana za Udruženje kompozitora Hrvatske), rkp. (pisano pisacim strojem), 1957, nepag.

²⁶ Usp. Kresimir KOVAČEVIĆ: *Hrvatski kompozitori i njihova djela*, 494.

²⁷ Tihomil VIDOŠIĆ: *Biografija*, rkp. (dijelom pisano rukopisom, a dijelom pisacim strojem), nepag.

Scena s premijerne izvedbe opere *Stari mladić*, HNK u Zagrebu, 5. 10. 1962. Na fotografiji: Ivica Kiš, Gregor Radev, Milivoj Kučić, Ivan Francl, Nada Tončić. Fotografija u Odsjeku za povijest hrvatskog kazališta HAZU.

U novom razdoblju života i stvaralaštva nakon rata Vidošić se intenzivnije i ozbiljnije počeo baviti skladanjem. Sigurno je na to utjecao drukčiji način života i zagrebačka sredina s bogatim kulturnim i glazbenim životom, kazalištem, koncertima. Prema mišljenju Krešimira Kovačevića, Vidošić u to vrijeme studira partiture »Igora Stravinskog, Richarda Straussa, kao i naših najistaknutijih stvaralaca«,²⁸ no u kasnijoj obradbi ostavštine vidjet ćemo da bi popis skladatelja mogao biti puno obimniji. Jedan od velikih Vidošićevih uzora bio je i Béla Bartók, na kojeg se ugledao glede odnosa prema narodnom glazbenom blagu, ali ne i po pitanju »modernizacije« buduću da je smatrao da je »moderna [...] muzika, osim rijetkih izuzetaka, dosadna«.²⁹ Kroz to razdoblje, od 1942. pa do smrti 1973. Vidošić postepeno sazrijeva kao skladatelj, stvarajući svoj vlastiti stil, »razvija prvenstveno tehničku stranu u svojim djelima. Premda i nadalje ostaje vjeran narodnom izrazu,

²⁸ Krešimi KOVAČEVIĆ: *Hrvatski kompozitori i njihova djela*, 494.

²⁹ Truda REICH: *Susreti sa suvremenim kompozitorima Jugoslavije*, 367.

njegove su teme originalnije koncipirane, harmonije sočnije i slobodnije, ritam bujniji, a instrumentacija studioznija i blještavija.«³⁰ Vrhunac svoga rada sam je skladatelj vidio u njemu najmilijem i »životnom djelu«,³¹ komičnoj operi *Stari mladić* nastaloj 1959.³² No, o njegovim će djelima još biti riječi kasnije.

Vidošićev opus s područja klasične glazbe do sada nije u cijelosti popisan, no postoje popisi pojedinačnih segmenata njegova rada, kao npr. skladbi za tamburaške sastave,³³ skladbi inspiriranih istarskim folklorom³⁴ i dr. Pronalazak Vidošićeve ostavštine otvorio je i taj problem, a u diplomskom radu »Ostavština Tihomila Vidošića« pokušala sam također na jednom mjestu skupiti sve do sada navođene i/ili pronađene podatke o Vidošićevim djelima (s navedenog područja) kao temelj za daljnje istraživanje, kritičko sagledavanje izvora i odgovaranje na pitanja: koliko ukupno skladbi čini Vidošićev opus, da li su to njihovi stvarni naslovi i izvođački sastavi i dr.?

IV. Vidošić — Pedagog

Ličnost Tihomila Vidošića ne bi bilo moguće sagledati u cijelosti bez osvrta na njegov glazbeno-pedagoški rad. »Omladini poručujem: Upoznajte bezuvjetno glavne elemente muzičke teorije, jer je to danas kulturna potreba. Sudjelujte i vi aktivno u muziciranju, ili kao pjevači u zboru ili se prihvatite nekog instrumenta! Vidjet ćete koliko radosti i neslučenih užitaka donosi pojedinačno ili skupno muziciranje. Slušajte što češće dobru muziku! Time će vam se oblikovati ukus, obogatit ćete se novim vidicima, upoznat ćete nove ljepote koje obilno zrače iznad sive sadašnjice. Mladost će vam biti vedrija a život sretniji!«³⁵

³⁰ Krešimi KOVAČEVIĆ: *Hrvatski kompozitori i njihova djela*, 494.

³¹ Tihomil VIDOŠIĆ: *Biografija*, 1960.

³² O operi *Stari mladić* ima nešto više podataka budući da je postavljanje opere na premijeri u riječkom kazalištu 1960., te u zagrebačkom HNK 1962. bilo vrlo dobro medijski popraćeno (u novinskim člancima i radio emisijama). O tom je Vidošićevom djelu Diana Drljača napisala i diplomsku radnju na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (v. Diana DRLJAČA: *Tihomil Vidošić: Stari mladić*, diplomski rad na Odsjeku za muzikologiju i glazbenu publicistiku na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1985, sign. D-970).

³³ Skladbe Tihomila Vidošića za tamburaški orkestar Mihael Ferić je razvrstao na koncertne (uvertire, rapsodije, scherza, plesove, varijacije), vokalno-instrumentalne obradbe folklornih tema, zbarske skladbe, obradbe iz klasične literature, obradbe filmske glazbe, festivalske skladbe (za Muzički festival Slavonija. Ferić također donosi i popise Tihomila Vidošića koji se nalaze u Hrvatskom saboru kulture (ranije, Prosvjetni sabor Hrvatske), s čijim je glazbenim odborom Vidošić surađivao: popis zbarskih skladbi (a cappella, uz klavir i uz orkestar /komorni, simfonijski, harmonikaški/), te popis djela (skladbe i obradbe) za harmonikaški orkestar i komorne sastave harmonika. Uz popise Ferić navodi i bibliografiju Vidošićevih djela, tj. popis tiskanih Vidošićevih skladbi za tamburaški orkestar, te popis tonskih zapisa Vidošićevih skladbi i obradba. Usp. Mihael FERIĆ: *Obljetnička inventura* (2. dio) — Prilog hrvatskih skladatelja tamburaškoj glazbi, *Cantus*, (2003) 121, 53-57.

³⁴ Usp. Lovorka RUCK: *Istarski glazbeni folklor u opusima Tihomila Vidošića i Ivane Lang*.

³⁵ Truda REICH: *Susreti sa suvremenim kompozitorima Jugoslavije*, 367.

Vidošić je na Glazbenoj školi Pavla Markovca, tada Gradskoj muzičkoj školi u Zagrebu, kasnije Muzičkoj školi »Pavao Markovac«, radio od njezinih početaka 1945. pa do svoje smrti 1973. kao profesor solfeggia i harmonije, te voditelj školskih ansambala. Vrijedne podatke dobila sam od osoba koje su ga poznavale kao nastavnika i kao kolegu.³⁶ Njegova nekadašnja učenica Jerica Katić (rođena Ječ),³⁷ danas profesorica klavira u mirovini, sjeća ga se kao profesora koji je imao ljubav i volju za predmete koje je predavao, te je znao učenicima prenijeti znanje i približiti teoretske glazbene predmete. Jerica Katić je prouzvela Vidošićev *Koncert za mlade* za klavir i orkestar (1957.) na školskoj priredbi u HGZ-u 18. lipnja 1958., kako stoji i u autorovoj bilješci na partituri *Koncerta* (R/7). Orkestrom Glazbene škole tada je ravnao prof. Dragan Gürtl. Milivoju Postružinu, koji je svirao u školskom orkestru pod Vidošićevim vodstvom, prof. Vidošić također je ostao u lijepom sjećanju: »Sjećamo se da je bio omiljen i zanimljiv predavač te da su đaci većinom priželjkivali da budu dodijeljeni njemu [...]. Znao je pričati zanimljive i duhovite anegdote, a znao je biti i pomalo neugodan kritičar [...]. U svakom slučaju, nama je bio autoritet.«³⁸ Uz mnoge Vidošićeve skladbe nalaze se napomene »posvećeno mladim klaviristima« (R/79) ili »namijenjeno učenicima II — IV razreda srednje glazbene škole« (R/7). Vidošić je rado skladao i obrađivao poznate skladbe za učenike i mlade vodeći računa o primjerenosti skladbi njihovoj dobi, ali i nastojeći proširiti i učiniti zanimljivijim njihov školski repertoar. »Sjećam se kako smo rado svirali *Viva la musica* Tihomila Vidošića, orkestralno djelo rokerskog temperamenta. Stari profesor je temperamentno vodio probe, glasno mrmljao poput Oscara Petersona, vikao kod forte dionica i umorno se hvatao za vješalicu kada ništa nije išlo.«³⁹

Andrija Tomašek sjeća se Vidošića kao »smirenog, umješnog, pristupačnog nastavnika koji je vrlo delikatno pristupao učenicima različite dobi.« I sam je bio Vidošićev učenik kao izvanredni polaznik tada (1945.) novootvorene Gradske muzičke škole. A kasnije su surađivali kao kolege, o čemu Tomašek kaže: »Takav je bio i kao kolega — discipliniran u radu, konstruktivan u stručnim raspravama, korektan u odnosima sa suradnicima.«⁴⁰

Plodonosan spoj svog pedagoškog i skladateljskog rada Vidošić je pronašao u glazbi za harmonikaške i, pogotovo, tamburaške sastave, što je isticano u već

³⁵ Truda REICH: *Susreti sa suvremenim kompozitorima Jugoslavije*, 367.

³⁶ Zahvaljujem profesorici Jerici Katić, profesoru Andriji Tomašku i Milivoju Postružinu na njihovoj susretljivosti u prenošenju dijela iskustva iz svog poznanstva s Tihomilom Vidošićem.

³⁷ Prof. Jerica Katić bila je učenica Škole od 1948. do 1958. maturiravši glavni predmet klavir u klasi prof. Vilme Klajner, a do nedavno je radila kao profesorica klavira na Glazbenoj školi Pavla Markovca u Zagrebu.

³⁸ Milivoj POSTRUŽIN: Vidošić. Privatna poruka (12. 4. 2010.)

³⁹ Milivoj POSTRUŽIN: Starenje duše, 2007 URL: http://www.postruzin.com/Starenje_duse.pdf. (5. 2. 2010.), 12.

⁴⁰ Andrija TOMAŠEK: Pismo autorici ovog rada od 11. ožujka 2005., rkp.

mного prilika.⁴¹ Istaknut je njegov pedagoški doprinos kroz predavanja na seminarima za tambure, za koje je skladao i aranžirao djela prikladna različitim uzrastima, a njegove skladbe koje »pripadaju antologiji tamburaške glazbe«⁴² donose i nove zvukovne efekte.⁴³

V. Ostavština Tihomila Vidošića

Kao što je već rečeno, ostavština Tihomila Vidošića došla je do Alojzija Sedera u prilično lošem stanju — bez ikakvog reda smještena u tri velike kartonske kutije. Prvim pregledom građe ustanovljeno je da se ostavština sastoji od:

1. knjiga,
2. objavljenih nota — tiskovina i litografija,⁴⁴
3. rukopisnih nota,
4. Vidošićevih osobnih bilješki, pisama i slične dokumentacije.⁴⁵

Dijelovi građe obrađeni su zasebno, kako zbog prirode materijala tako i zbog specifičnih načina i mogućnosti njihova sređivanja. Tako su knjige i bilješke popisane u programu *Microsoft Word* dok su sve vrste notnog materijala katalogizirane u programu *ISIS*, sukladno standardima RISM-a. U ovom će radu naglasak biti stavljen na Vidošićeve rukopise originalnih skladbi, a u planu je objavljivanje cjelokupnih kataloga Vidošićeve rukopisne ostavštine.⁴⁶

Pri popisivanju svih vrsta notnog materijala iz ostavštine — tiskovina, litografija i rukopisa — uzeti su standardi programa *ISIS*, koji je kompatibilan s RISM-ovim programom popisa muzikalija *Pikado* i temeljni je program za popisivanje svih arhiva

⁴¹ Usp. Ivan FURIĆ: Skladatelj Tihomil Vidošić i glazba za tambure (povodom 20. godišnjice Vidošićeve smrti), te Mihael FERIĆ: *Tamburaški opus Tihomila Vidošića (Bibliografija, klasifikacija, analitički osvrt)*, Slavonski Brod 2003, rkp. (u Pogovoru skladateljima Tihomilu Vidošiću i Ivani Lang).

⁴² Siniša LEOPOLD: *Tambura u Hrvata*, Golden marketing, Zagreb 1995, 16.

⁴³ Mihael Ferić piše: »Na početku svojih partitura upisivao je oznake za klasterne koji su izvođeni otkucavanjem ili trzanjem preko svih žica tambure na različitim prečnicama hvataljke, za otkucavanje ispod konjića, za klaster na praznim žicama, za bubnjanje i otkucavanje ritmova po glasnjači i korpusu tambure, za udarce nogom o pod, za raznolika disonantna suzvučja i zvučne efekte.« Mihael FERIĆ: *Obljetnička inventura (2. dio) — Prilog hrvatskih skladatelja tamburaškoj glazbi*, 54.

⁴⁴ U skupinu objavljenih muzikalija spadaju i tzv. litografije. Kao pojam iz likovnih umjetnosti litografija je grafička tehnika plošnog tiska kod koje se crtež izrađen na kamenoj ploči (litografskom kamenu) otiskuje na papir u željenom broju primjeraka. Note tiskane tim postupkom izgledaju kao tiskani rukopis. Usp. Jakov BRATANIĆ: *Litografija, Enciklopedija likovnih umjetnosti*, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb 1964, sv. 3, 322-323.

⁴⁵ Ovakvu podjelu građe prvotno je uvjetovala priroda i količina materijala, iako se građa mogla podijeliti i na glazbeni/notni i neglazbeni/pisani materijal, a unutar toga na tiskani i rukopisni materijal, što bi bilo logično i zbog načina popisivanja i katalogiziranja. Prvotna je podjela ipak zadržana kako zbog praktičnosti i preglednosti tako i zbog logike određenosti (od određenijeg — tiskana knjiga — prema manje određenom — rukopisna bilješka), te zbog logike pripadnosti (Vidošiću).

⁴⁶ U popis nisu uključeni Vidošićevi radovi za tamburaške, harmonikaške i puhačke sastave. O tome v. detaljnije u Mihael FERIĆ: *Obljetnička inventura (2. dio) — Prilog hrvatskih skladatelja tamburaškoj glazbi*.

i zbirki.⁴⁷ Vidošićeva je ostavština, nakon popisivanja, pohranjena u Arhivu Hrvatskog glazbenog zavoda (Gundulićeva 6), stoga je svaki zapis u *ISIS*-u dobio siglu HR-Zhv (Hrvatska — Zagreb, HGZ, Vidošić). Signatura građe se sastoji od slova T (tiskovine), R (rukopisi), ili L (litografije) kao određenja vrste građe te broja pridruženog svakom zapisu. Podatci su artikulirani prema uobičajenim pravilima.⁴⁸ Uz sve je zapise vezane za Vidošićevu ostavštinu upisan podatak za provenijenciju: Vidošić. Iako ovom radu nisu priloženi navedeni popisi, oni su dostupni, kako u već spomenutom diplomskom radu autorice teksta, tako i u HGZ-u gdje je građa pohranjena. Popisi su cjeloviti, ali zahtijevaju manje preinake i dopune.

Osim u pronađenoj ostavštini, Vidošićeva se originalna djela (često kao unikatni primjerci) nalaze (ili su se nalazila) i u Glazbenoj školi Pavla Markovca u Zagrebu, te u Arhivu Simfonijskog orkestra HRT-a. U knjižnici Glazbene škole Pavla Markovca bile su pohranjene neke Vidošićeve skladbe posvećene učenicima i školskim ansamblima, kako nalazimo u katalogu Knjižnice, međutim, sadašnja voditeljica knjižnice Snježana Vrbanec je djelomičnim pregledom fonda ustanovila da su u knjižnici sačuvane još samo Vidošićeve tiskane skladbe, a ne i rukopisi koji su, prema njezinim riječima, uništeni prilikom selidbe fonda knjižnice ili posuđeni bez evidencije o posudbi. Od ukupno 26 Vidošićevih skladbi u katalogu, čak je 15 rukopisa (Vidošićevih autografa i prijepisa), a tek se njih 5 može naći u ostavštini u cijelosti.

Plodnost Vidošićeve suradnje s ansamblima Radio Zagreba (danas Hrvatska radio-televizija), simfonijskim orkestrom i 1941. osnovanim tamburaškim orkestrom, vidljiva je već kroz napomene na njegovim djelima namijenjenima orkestru za koji je skladao i obrađivao narodne napjeve iz različitih krajeva Hrvatske i tadašnje Jugoslavije. Rukopisni popis građe Arhiva Simfonijskog orkestra HRT-a štur je i nesređen, ali je jedini popis građe Arhiva. Napravio ga je Franjo Šidak, koji je vodio Arhiv od njegovog osnutka do 1977., kada je njegovo mjesto preuzela Ranka Bezjak. Popis sadrži tek prezime skladatelja, naslov i broj skladbe te eventualno kakav podatak o izvođačkom sastavu skladbe. Podatci ne slijede nikakav uočljiv slijed (autorski, naslovni ili dr.). Od ukupno 41 Vidošićeve skladbe na popisu, većina su originalni Vidošićevi rukopisi koji nisu sačuvani u ostavštini (22) ili su sačuvani samo kao koncepti (7).

V.1. Knjige

Knjige u Vidošićevoj ostavštini mogu se sadržajno podijeliti u dvije skupine:

V.1.1. Knjige sadržajno vezane uz glazbu;

V.1.2. Knjige različitog sadržaja.

⁴⁷ Detaljnije u tome v. u Vedrana JURIČIĆ: *Upute u katalogiziranje rukopisnih i tiskanih muzikalija u programu ISIS*, Zagreb 2003, rkp.

⁴⁸ Detaljnije v. u *ibid.*, 22ff.

Knjige vezane uz glazbu uglavnom su priručnici iz povijesti glazbe: *Handbuch der Musikwissenschaft* i *Die grossen Meister der Musik*, urednika Ernsta Bückena, te priručnik iz glazbene prakse⁴⁹ *Hohe Schule der Musik, Handbuch der gesamten Musikpraxis*, urednika Josepha Müllera-Blattaua, kao i 2 priručnika za orkestraciju, *Instrumentationslehre* Hectora Berlioza iz 1904. (u prijevodu Richarda Straussa) i *Grundlagen der Orchestration* Nikolaja Rimskog-Korsakova iz 1922. Uz to nalazimo knjigu s područja glazbene pedagogije *Pädagogik der Musik* Maxa Steinitzera. Od ostalih knjiga s područja glazbe ovdje je uključena biografija *Chopin* od La Mare budući da se radi o biografiji skladatelja, te knjiga *Musikerbrevier: Nach denkliches und ergötzliches aus dem Reich der Musik mit 200 Abbildungen* Rolanda Tenscherta, koja govori o glazbi i glazbenicima.

Iako su samo dva od navedenih priručnika označena Vidošićevim potpisom,⁵⁰ možemo pretpostaviti da su i ostali svesci bili u Vidošićevu vlasništvu. Oba priručnika iz orkestracije kao i *Pädagogik der Musik* također su markirane skladateljevim potpisom, što, uz bilješke na marginama pojedinih knjiga (kao npr. *Hohe Schule der Musik, Handbuch der gesamten Musikpraxis*, III neuvezani svezak), svjedoči da su navedene knjige bile u Vidošićevom vlasništvu.

U drugu grupu »Knjige različitog sadržaja« spadaju romani, novele, zbirke pjesama i dr. na hrvatskom, srpskom, njemačkom i francuskom jeziku. Nije sigurno da su sve pripadale Vidošiću,⁵¹ ali malo je vjerojatno da su to jedine knjige iz njegove negdašnje biblioteke. Iz ove grupe knjiga tek ih je nekoliko markirano skladateljevim potpisom: *Kristina, Lavransova kći* (potpis je na svakoj od 4 knjige) te *Mimi Bluett: Cvijetak vrta mojega dok Popjevka govorenja: Kajkavske pjesme* Stjepana Draganića sadrži autorovu posvetu Vidošiću. Knjige *Ujak Benjamin* i *Smrt Ivana Landea* označene su potpisima drugih vlasnika, što ne isključuje da ih je Vidošić mogao nabaviti u antikvarijatu.

Neke se knjige u Vidošićevoj ostavštini nalaze u jako lošem stanju (najčešće uništene vlagom) i nisu upotrebljive, te su kao takve predložene za otpis iz fonda Arhiva HGZ-a.

V.2. Objavljene note

Objavljene note sadrže ukupno 80 zapisa tiskovina te 11 jedinica litografija.⁵² Tiskane note iz Vidošićeve ostavštine možemo po formatu podijeliti na partiture malog (29), tzv. džepne partiture, i velikog formata (51).

⁴⁹ Odnosi se na nauk o instrumentima koji se obrađuju posebno ili po grupama i o glasu (solo i u zboru), nauk o improvizaciji, glazbenim oblicima, kontrapunktu, kao i o nekim vrstama glazbe po namjeni (vojna glazba, plesna glazba i sl.).

⁵⁰ Joseph MÜLLER-BLATTAU (ur.): *Hohe Schule der Musik, Handbuch der gesamten Musikpraxis*, Band II (uvezano izdanje) te *ibid.* Band III (svesci, odnosno separati).

⁵¹ Tako je *Prošlost u slikama* Mirka Žeželja objavljena 1973., te *Lirika nevremena* Ilije Jakovljevića objavljena 1982., dakle nakon Vidošićeve smrti.

⁵² U sljedećem će popisu biti izdvojene litografije i tiskovine Vidošićevih skladbi koje će naknadno još biti komentirane.

Izuzmemo li Vidošićeve tiskane skladbe u ostavštini ćemo naći djela sljedećih autora (abecednim redom):⁵³ Eugen d'Albert, Balaž Arpad, Milan Asić, Johann Sebastian Bach, Ludwig van Beethoven, Hector Berlioz, Blagoje Bersa, Ferdinand Beyer, Miroslav Biro, Cesare Andrea Bixio, Aleksandar Borodin, Johannes Brahms, Anton Bruckner, François Couperin, César Cui, Carl Czerny, Antonín Dvořák, Mihail Ivanovič Glinka, Christoph Willibald Gluck, Charles Gounod, Bruno Granichstaedten, Aleksandar Grečanjinov, Edvard Grieg, Jacques Halévy, Josip Hatze, Anatolij Ljadov, Gustav Mahler, Juan Mostazo Morales, Wolfgang Amadeus Mozart, Modest Petrovič Musorgski, Emil Nikolaus von Reznicek, Nikolaj Rimski Korsakov, Ottorino Respighi, Camille Saint-Saëns, Arnold Schönberg, Franz Schubert, Robert Schumann, Jan Sitt, Bedřich Smetana, Igor Stravinski, Enrico Toselli, Richard Wagner, kao i zbirke popularnih skladbi ili melodija raznih autora obrađenih za različite sastave pogodne za salonsko muziciranje.

Može li se iz ostavštine jednog skladatelja iščitati njegov pedagoški ili slušalački kanon — koji su mu bili preferirani skladatelji i koje njihove skladbe kao skladatelju i/ili kao slušatelju?

U svakom slučaju, već prvi pogled na navedeni popis, otkriva nam veliku raznorodnost imena — od npr. Johanna Sebastiana Bacha ili Ludwiga van Beethovena do npr. Juana Mostaza i Enrica Tosellija. S jedne strane dakle, primjećujemo sklonost klasičnim autorima čije je partiture Vidošić proučavao i koristio gradeći svoj glazbeni jezik i stil, pogotovo studirajući partiture Mozarta, Beethovena, Borodina i Smetane. S druge strane nalazimo više autora tzv. »lakog« žanra kojem je Vidošić pokazivao posebnu sklonost sudjelujući na brojnim festivalima (npr. Melodije Istre i Kvarnera, Festival kajkavske popevke, festival Slavonija), osobito pred kraj života. Mogli bismo također pretpostaviti da je bavljenje tzv. zabavnom glazbom utjecalo i na njegov rad na području tzv. ozbiljne glazbe (ne ulazeći u problematiku tih dvaju pojmova), te da je korištenjem prvospomenutog stila nastojao »rasteretiti« svoj glazbeni jezik i približiti ga uhu svojih učenika. Ipak, za daljnje zaključke, trebalo bi pomnije proanalizirati Vidošićeve partiture.

Razvrstamo li tiskana izdanja skladbi u Vidošićevoj ostavštini po glazbenim vrstama i izvodačkom sastavu, možemo izvesti sljedeće grupacije: ozbiljna ili umjetnička glazba [skladbe za orkestar (28), skladbe za glas uz pratnju klavira (22), skladbe za solo klavir (5), komorna glazba (3), skladbe za violinu i violinu uz pratnju klavira (2), skladbe za zbor uz pratnju instrumentalnog ansambla (2)], zabavna glazba (11), narodna glazba (3), te Vidošićeva objavljena djela u ostavštini (tiskovine i litografije).⁵⁴

Iz napravljenog pregleda građe vidljivo je da je težište Vidošićevog interesa na orkestralnoj glazbi, i to na simfonijama (8) i uvertirama (7). Osim toga nalazimo

⁵³ Nisu uvršteni Franjo Dugan ml. i Branimir Sakač kao obrađivači narodnih napjeva.

⁵⁴ U diplomskom radu autorice teksta »Ostavština T. Vidošića«, podatci su sređeni u tabele s detaljnijim informacijama.

još i romantičarske programne jednostavačne skladbe (8) (simfonijske pjesme, glazbenu sliku, *Märchenbild*, simfonijsku poemu, fantaziju, *capriccio*), plesove (3), orkestralne komade (1) te koncert (1). Uglavnom su to skladbe iz razdoblja od kraja 18. do prijelaza iz 19. u 20. stoljeće, klasično-romantičarske tradicije. Njih čak 18 ima Vidošićev potpis pa možemo sa sigurnošću zaključiti da su Vidošiću i pripadale — neke od njih još za vrijeme studijskih dana na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Nekoliko partitura sadrži studijske bilješke — dinamičke, interpretacijske i druge oznake za koje se prema rukopisu može pretpostaviti da su također Vidošićeve. Iz navedenog je očita Vidošićeva potreba za detaljnijim i stalnim studiranjem orkestracije, što nam uostalom potvrđuju i drugi elementi ostavštine. Primjerice, korespondencija s Papandopulom u vezi s praiizvedbom opere *Stari mladić* također potvrđuje Vidošićevu nesigurnost u pitanjima orkestracije, što ćemo još komentirati u vezi s Vidošićevim rukopisima. S druge strane zanimljivo je studiranje partiture *Fünf Orchesterstücke* op. 16 Arnolda Schönberga, koje nam odaje potrebu za proširivanjem znanja i klasičnog sloga te eventualnog pokušaja skladateljskog eksperimentiranja (možda u skladbi *Tri improvizacije za deset instrumenata*, što bi mogao biti izazov za daljnje detaljnije bavljenje Vidošićevim radom).

Velika je skupina i djela za glas uz pratnju klavira, koja sadrži 22 pojedinačne skladbe ili zbirke solo popijevaka. Većinom su to skladbe najvećih majstora razdoblja procvata solo popijevke — romantizma: Franza Schuberta (2), Roberta Schumanna (2), Johannes Brahmsa (2), Gustava Mahlera (2). U pojedinim zbirkama naći ćemo prepjeve nekih pjesama na hrvatski jezik, dopisane rukopisom uz tiskani tekst na jeziku originala, što može ukazivati na to da su te pjesme bile izvođene, i to na hrvatskom jeziku. Budući da se Vidošićeva supruga Štefica Vidošić bavila pjevanjem, moguće da je obitelj imala razvijenu tradiciju zajedničkog kućnog muziciranja. Dva sveska zbirke talijanskog skladatelja 16. do 18. stoljeća *Arie Antiche* bile su u vlasništvu gospođe Vidošić. Od ukupno 12 zbirki solo pjesama njih četiri namijenjene su dubokom položaju glasa, dvije visokom, jedna srednjem položaju glasa, a u tri izdanja položaj nije specificiran. Od pojedinačnih pjesama uglavnom su tu poznate arije iz opera,⁵⁵ neke od njih u tzv. popularnim izdanjima, kao i pjesme *Ljublj je sli tih* Cezara Cuia i *Suza* Franza Schuberta. U popisu se nalaze i dva hrvatska skladatelja: Blagoje Bersa (remek-djelo hrvatske solo popijevke *Seh duš dan*) i Josip Hatze (*Serenada, Majko, Ti i dr.*).

Skladbe za klavir pedagoškog su tipa. To su 4 zbirke etida Carla Czernyja različitog stupnja zahtjevnosti za postizanje brzine i artikulacije lijeve i desne ruke, te škola za klavir Ferdinanda Beyera.

Sljedeće tri skupine skladbi — komorna glazba, skladbe za violinu uz pratnju klavira i skladbe za zbor manje su zastupljene u Vidošićevoj ostavštini, i samo na *Magnificatu* Johanna Sebastiana Bacha nalazimo Vidošićev potpis. Jedna od

⁵⁵ *Ballade der Martha* iz glazbene drame *Tiefland* Eugena d'Alberta, *Che farò senza Euridice* iz opere *Orfeo* Christoha Willibalda Glucka, *Stances* iz opere *Sapho* Charlesa Gounoda, *Eleazarova arija* iz opere *La Juive* Jacquesa Halévyja, te *Cantabile* iz opere *Samson et Dalila* Camillea Saint-Saënsa.

redovitih skladbi na repertoaru velikog broja (ozbiljnih) amaterskih i profesionalnih zborova, Mozartov motet *Ave verum corpus* obiluje bilješkama, i vjerojatno ga je Vidošić koristio i interpretirao u svom bogatom iskustvu zborovode. Skladbi za violinu je relativno malo uzmemo li u obzir da je Vidošić svirao violinu. Vjerojatno je posjedovao i više violinističke literature od pronađenog. U ostavštini se nalaze samo zbirka *Die goldene Geige* poznatih skladbi i melodija obrađenih za violinu uz pratnju klavira, te zbirka *Zwanzig kleine Vortragsstücke für Violine und Pianoforte* češkog violinista i skladatelja Jana (Hansa) Sitta. Vjerojatno je i da je *Zweite Peer Gynt — Suite* Edvarda Griega bila u Vidošićevu vlasništvu, budući da je posljednji stavak *Solvejgina pjesma* Vidošić obradio za solo brač i tamburaški orkestar. Najpoznatije komorno djelo Bedřicha Smetane, *Quartett* u e-molu, te Beethovenov *Septett*, spadaju u repertoarna djela svjetske komorne glazbe. Vidošić je rado skladao skladbe za komorne sastave, često ih namjenjujući sastavima koje je imao u svom okružju (pogotovo pokazujući sklonost puhačkim instrumentima).⁵⁶ Često posvećene učenicima glazbene škole, te su skladbe kraće, dopadljive i s tehničkim zahtjevima prilagođenima učeničkoj dobi.

Iako nijedna pjesma s područja zabavne glazbe nije označena Vidošićevim potpisom, ne mora čuditi da su mogle biti u Vidošićevom vlasništvu. Naime, kako je već rečeno, Vidošić je i na području zabavne glazbe dao svoj doprinos. Uzmemo li npr. festivalske knjižice manifestacije kao što je Muzički festival Slavonija, vrlo je vjerojatno da ćemo naići na Vidošićevo ime. Meni su pod ruku⁵⁷ došle festivalske knjižice *Slavonije 1970*, u kojoj je Vidošićeva skladba na stihove Ferde Bačića *Oj, dragane*, i *Slavonije 1973*, u kojoj je Vidošić uglazbio stihove Antuna Gardaša *Bekrija iz Harkanovaca*. Mihael Ferić navodi i popijevku *Dunja* na stihove Ivana Boždara⁵⁸ te obradbe festivalskih pjesama drugih autora uz pratnju tamburaškog orkestra.⁵⁹

Narodno je glazbeno blago bilo u središtu Vidošićevog interesa kroz čitav njegov skladateljski rad. Zato čudi što je u njegovoj ostavštini (uvjetno rečeno) pronađeno relativno malo tiskovina te vrste glazbe. No činjenica je, kako nam svjedoče Vidošićevi rukopisi, da je on brojne napjeve sam zapisivao ili prepisivao (što će još biti komentirano u poglavlju o Vidošićevim rukopisima). Od tiskovina nalazimo *Narodna kola* s različitih područja Jugoslavije s Muzičkog tečaja u Puli, što ih je Savez muzičkih društava i organizacija Hrvatske objavio u Zagrebu 1964., *Šest Srijemskih* s pečatom »vlasništvo Srpskog pjevačkog društva 'Gusle' u Mostaru« te izvadak (jedna stranica) iz zasad nepoznate publikacije (časopisa ili novina), narodne pjesme *Razbolje se care Sulejmane* u obradbi Branimira Sakača.

⁵⁶ Usp. katalog knjižnice Glazbene škole Pavla Markovca u Zagrebu i katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

⁵⁷ Iako u ovom radu neće biti detaljnije govora o Vidošićevom djelovanju na području zabavne glazbe, na Vidošićevo ime u knjižicama Muzičkog festivala Slavonije naišla sam slučajno tražeći programnu knjižicu *XVI. festivala tamburaške glazbe u Osijeku*.

⁵⁸ Među Vidošićevom korespondencijom nalazimo pismo Ivana Boždara kojim nudi svoje dvije pjesme *Vraćam se tebi ravnicom* i *Kad srce voli* za uglazbljivanje za festival Slavonija 1973. Pismo je datirano 13. 12. 1972., nešto više od mjesec dana prije skladateljeve smrti.

⁵⁹ Usp. Mihael FERİĆ: *Tamburaški opus Tihomila Vidošića (Bibliografija, klasifikacija, analitički osvrt)*, 6.

TABELA 1 — Vidošićeva objavljena djela u ostavštini (tiskovine i litografije)

Red. br.	Naslov djela	Sastav ⁶⁰	Izdavač	Godina	Broj pr.
1.	<i>Aj, bejturane</i>	Alt solo i mješoviti zbor		[1938]	L 1
2.	<i>Bačevići selo malo</i>	Mješoviti zbor		[?]	L 3
3.	<i>Bosanska suita</i>	Dionica mješovitog zbora		[?]	L 1
4.	<i>Dva ženska zbora</i> (1. <i>Na prelu</i> , 2. <i>Šaljivka</i>)	Br. 1 za zbor, Br. 2 za sopran solo i zbor		[?]	L 3
5.	<i>Dvije pjesme iz ciklusa »Bezimeni«</i> (1. <i>Jezero na zelengori</i> , 2. <i>San u kamenu</i>)	Dionica ženskog zbora		[?]	L 1
6.	<i>Dvije turobne pjesme</i> (1. <i>Curica</i> , 2. <i>Balada o Toumjićici</i>)	Srednji (ženski) glas i klavir	UKH	1970	T 1
7.	<i>Etida</i>	Klavir		[?]	L 1
8.	<i>Listaj goro</i> , uvertira na motive NOB-e	Tamburaški orkestar (obradba S. Vukosavljev)	Festival Tamburaške glazbe Jugoslavije, Osijek UKH	1970	T 1
9.	<i>Preludij</i> (br. 2) u <i>B-duru</i> i <i>2 scherza</i>	Klavir		1955	T 1
10.	<i>Stari mladić</i> , komična opera	Klavirski izvadak	UKH	1964	T 2
11.	<i>Sviram u sviralu</i>	Dionica ženskog zbora		[?]	L 2
12.	<i>Šteta za štetom</i>	Mješoviti zbor		1938	L 2
13.	<i>Tri pjesme iz Mostara</i> (1. <i>Mujo kuje konja po mjesecu</i> , 2. <i>Aj, bejturane</i> , 3. <i>Uzeš đugum i maštrafu</i>)	Mješoviti zbor (Br. 2 za alt solo i mješoviti zbor)		1938	L 9
14.	<i>Veće na školju</i>	Alt solo i muški zbor		1934	L 11
15.	<i>Žena traži pomude</i>	Mješoviti zbor		1938	L 1

⁶⁰ U stupcu sastav naveden je sastav primjerka objavljene skladbe sačuvanog u ostavštini. Ukoliko je skladba pisana za veći sastav (koji nije u potpunosti sačuvan) navedena je samo sačuvana dionica/e.

Od Vidošićevih objavljenih skladbi u ostavštini nalazimo relativno malo djela, ako uzmemo u obzir da je relativno velik broj Vidošićevih radova objavilo Hrvatsko društvo skladatelja⁶¹ te Prosvjetni sabor Hrvatske još za vrijeme skladateljevog života. Lovorka Ruck navodi da među tiskanim Vidošićevim radovima nalazimo solo popijevke, zborove, klavirske skladbe te komorne skladbe, zapravo mali dio Vidošićevog opusa.⁶²

Od litografija u ostavštini su to uglavnom zborovi objavljeni za vrijeme njegovog službovanja u Bosni i Hercegovini tj. za potrebe zborova koje je vodio, iako nije kod svih određena datacija. Većina tih skladbi su obradbe narodnih napjeva (v. br. 1, 2, 4, 12, 13, 15), ili skladani u duhu narodne glazbe na stihove pjesnika: Jure Kaštelana (br. 5), Ive Kozarčanina (br. 11), te Alekse Šantića (br. 14). Tri primjerka tiskovina u izdanju Udruženja kompozitora Hrvatske s različitim su glazbenih područja: solo pjesme (br. 6), klavirske skladbe (br. 9) te 2 primjerka klavirskog izvotka najpoznatije Vidošićeve opere (br. 10), dok je za potrebe Festivala tamburaške glazbe u Osijeku tiskana obradba Vidošićeve uvertire na motive NOB-e *Listaj goro* (br. 8).⁶³ Nezahvalno je donositi zaključke na temelju sačuvanih tiskanih Vidošićevih skladbi u ostavštini s obzirom da se ne radi o cjelokupnoj ostavštini i da je Vidošić možda posjedovao još vlastitih objavljenih skladbi. Ipak, zanimljivo je primijetiti da nalazimo klavirski izvadak komične opere *Stari mladić*, s obzirom na Vidošićevu sentimentalnu vezanost uz to djelo koje je, kao i primjerice klavirske skladbe (br. 7 i 9) možda rado »prosviravao«. Posljednjih godina Vidošićevog života (1970.-1973.) Hrvatsko društvo skladatelja objavilo je nekoliko Vidošićevih skladbi.⁶⁴ Kao što je već rečeno, dvije su sačuvane među tiskovinama: *Dvije turobne pjesme* i *Etuda* (kao litografija), a zanimljivo je da ni jednu ne nalazimo među Vidošićevim rukopisima (čak ni kao skicu).

V.3. Rukopisi iz ostavštine Tihomila Vidošića

Rukopisi čine najveći, a i najvrjedniji dio Vidošićeve ostavštine. Među njima nalazimo različitu građu, unutar koje možemo razlikovati: prijepise skladbi različitih autora, prijepise narodnih napjeva (koji se vode kao skladbe anonimnih autora), te Vidošićeva djela u različitim fazama skladateljskog rada — partiture,

⁶¹ U razdoblju od 1945. do 1970. naziv Društva bio je Udruženje kompozitora Hrvatske, od 1970. Društvo hrvatskih skladatelja, a od 1979. promijenjeno u Društvo skladatelja Hrvatske (v. Krešimir KOVAČEVIĆ: *Društvo skladatelja Hrvatske 1945-1985 : Stvaralaštvo — akcije*, 7). Od 1990. Društvo nosi ime Hrvatsko društvo skladatelja.

⁶² Usp. Lovorka RUCK: *Istarski glazbeni folklor u opusima Tihomila Vidošića i Ivane Lang*, 3.

⁶³ S druge strane, koračnicu *Hajdmo, braćo* u zbirci *Ustaške koračnice za limenu glazbu*, koju nalazimo u katalogu NSK (sign. H2-4*-139), vjerojatno nije ni bilo pametno imati u kući.

⁶⁴ U katalogu NSK nalazimo šest objavljenih skladbi. To su: *Dijalog* za flautu i klavir (1970), *Dvije turobne pjesme* za srednji (ženski) glas i klavir (1970), *Etuda* za klavir (1972), *Istarski scherzo* za zbor, 2 oboe i 2 fagota (1972), *Kvintet* za duhače (1971) i *Sonatina* za obou i klavir (1971).

dionice, skice, koncepte — većinom kao autografe i poneki prijepis. Njihovo sređivanje tek je preduvjet za analizu Vidošićevog djela i uvrštavanje njegovih skladbi na repertoar (poglavito kao obogaćenje repertoara mladih uzrasta, za koje je Vidošić često namjenski i skladao).

Prilikom obradbe nametnulo se pitanje kriterija obradbe: po autorima, glazbenim vrstama, kronološki, abecedno po naslovu ili kojim drugim kriterijem.⁶⁵ Tako se mogu razlikovati:

- a) Vidošićeve skladbe od prijepisa skladbi drugih autora;
- b) originalne Vidošićeve skladbe od obradba narodnih napjeva;
- c) cjelovite skladbe od koncepata i skica.

Svi rukopisi u ostavštini popisani su prema kriterijima međunarodnog projekta RISM. Rezultat tog popisa je katalog rukopisa abecednim redom autora koji je još neobjavljen (ali je u pripremi njegova elektronička verzija). Kataloški opis svake jedinice slijedi RISM-ove standarde. Rukopisi su signirani brojem od R/1 do R/149. Svaki opis sadrži ime skladatelja, naslov skladbe, druge podatke o skladbi (opus, datacija, izvodački sastav, tonalitet), o vrsti i izgledu materijala (rukopis/tiskovina, autograf/prijepis, partitura/dionice/klavirski izvadak, broj stranica), te incipit (s podacima o tempu, tonalitetu i izvodaču incipita).

V.3.1. Prijepisi skladbi drugih autora

U ostavštini nalazimo manji broj prijepisa skladbi različitih autora — ukupno 17 skladbi ili zbirki pjesama. U većini slučajeva nije sigurno o čijem se prijepisu radi. Vidošićev je potpis tek na jednom rukopisu (zbirka pjesama Henri Duparca), dok je na dva potpis Janušić (osoba koja je često raspisivala/prepisivala dionice Vidošićevih djela), a ostali nisu označeni.

Sve skladbe pisane su za glas uz pratnju klavira. Hrvatski skladatelji (B. Bersa, A. Dobronić, S. Zlatić, J. Gotovac u jednoj, te B. Sakač u drugoj skupini), čijih su skladbi zapisane samo dionice glasa, vjerojatno su bilježeni za kakvu zbirku obradba folklornih napjeva. Uz njih su zapisane i neke Vidošićeve skladbe koje ovdje nisu uzete u obzir.

Možemo uočiti da je Vidošićev interes bio jako širok s obzirom da su pjesme na njemačkom (E. Grieg), talijanskom (F. P. Tosti, G. Verdi), francuskom (H. Duparc) i ruskom (A. T. Grečanjnov, S. Rahmanjinov) jeziku.

⁶⁵ Tako npr. Marko Fotez, popisujući ostavštinu Krešimira Baranovića, slijedi podjelu na autografe (po glazbenim vrstama) i tiskana izdanja. Njegov popis sadrži naslove skladbi, ime tekstopisca kod vokalnih skladbi, izvodački sastav, broj stranica materijala, dataciju, posvetu (eventualno) te podatak o tipu materijala (partitura, skica, klavirski izvadak). Usp. Marko FOTEZ: Iz ostavštine Krešimira Baranovića, *Arti musices*, 7 (1976), 19-24.

V.3.2. Vidošićeve obradbe skladbi drugih autora i folklornih napjeva

Od Vidošićevih obradba u ostavštini nalazimo različite bilješke, a od notnih materijala samo Vidošićevu obradbu 2 stavka iz *Album für die Jugend* op. 68 (1. *Sicilijanka*, 2. *Momak Ruprecht*) Roberta Schumanna za klavir solo (dječje ruke) i orkestar iz 1936.

Među svojim bilješkama je, na kartonu jednog od fascikala za note, Vidošić zapisao: »Razni štimovi: Grig: *Solvejgina pjesma* za štr[ajh!, op. L. K.], *Solv. pjesma*, *Asina smrt*, *In der Hihle* — bleh[!], ar. Vidošić, Borodin: *Steppenskizze* (smat.[?]), Glinka: *Kamarinskaja* (nekoliko štim), Musorgski: *Hovanščina* (smat.[?]), Gounod: *Faust*«. Note, nažalost, nisu sačuvane.

Dio koncepta skladbe *Mini koncert* pisan je na poleđini početne stranice obradbe »Kolo poskočica« iz opere *Morana* Jakova Gotovca za tamburaški orkestar (1972.). U literaturi su kao najuspjelije Vidošićeve obradbe izdvojeni Finale iz *Licitarskog srca* Krešimira Baranovića te *Simfonijsko kolo* Jakova Gotovca, obje za puhački orkestar.⁶⁶

Velik dio Vidošićeva opusa zauzimaju obradbe folklornih napjeva iz različitih krajeva Hrvatske i tadašnje Jugoslavije za različite sastave, budući da je Vidošić često izvor inspiracije nalazio kako u narodnim napjevima tako i u narodnom pjesništvu. Prilikom obradbe se javila dvojba oko kriterija autorstva. Naime, obradbe folklornih napjeva kao što su npr. harmonizacija napjeva, promjena izvođačkog sastava i sl. tretiraju se, jednako kao i izvorni napjevi, kao skladbe anonimnog autora. Ukoliko se radi o većem autorskom udjelu, npr. proširivanju, ili o korištenju folklornog napjeva kao tematskog materijala, takve se skladbe smatraju originalnim autorskim skladbama. Problematično je što se u pojedinim skladbama odnos folklornog i autorskog može precizirati tek pomnijom analizom, što prelazi obujam ovog rada. Zato su ovdje te skladbe izdvojene kao zasebna skupina.

Poseban su analitički izazov skladbe nastale »na narodni tekst«, kod kojih nije sigurno radi li se samo o pjesničkom predlošku (a potom skladane »u narodnom duhu«) ili i o (obrađenom) folklornom napjevu. U ostavštini nalazimo ukupno 12 skladbi na narodne tekstove (često sa skladateljevim komentarom na partituri »nije narodna pjesma« [napjev, op. L. K.]). Namijenjene su zboru (mješovitom, ženskom ili dječjem) a cappella (4), u kombinaciji s klavirom (2) ili uz 2 klarineta (1), te za solo glas uz zbor (2), orkestar (2) ili klavir (1). Te su skladbe uglavnom proizašle iz Vidošićeve bogate prakse kao zborovođe 30-ih i 40-ih godina 20. stoljeća. U ostavštini su sačuvane uglavnom u cijelosti (Osim *Dvije dječje* i *Tri pjesme sevdaha* koje su sačuvane kao nepotpuna partitura).

U skupinu Vidošićevih obradba folklornih napjeva u ostavštini svrstavamo 60-ak skladbi. Na pojedinim skladbama nalazimo zabilježbu o melografu: J. Andrić,

⁶⁶ Usp. Krešimir KOVAČEVIĆ: *Društvo skladatelja Hrvatske 1945-1985: Stvaralaštvo — akcije*, 212; *Muzička enciklopedija*, sv. 3, 663.

F. Kuhač, V. Bersa i sl. Sačuvane su u različitom stanju. Često se radi o nizu (od 5-6 ili više) napjeva spojenih u ciklus, a nastalih po narudžbi (npr. RTV Zagreb ili RTV Novi Sad): ciklus iz BIH (R/102), stilizirane iz BIH (R/100, R/57, R/80), pjesme iz Vojvodine (R/97), vojvođanske »Našim šorom« (R/74), ciklusi dalmatinskih pjesama (R/94.1-94.4), istarske (R/92), slavonske (R/103), obradbe za RTV Zagreb (R/110). U ostavštini je često sačuvan samo klavirski izvadak ciklusa ili koncepti za kasniju orkestraciju. Može se pretpostaviti da je originalne rukopise Vidošić slao naručitelju bez prepisivanja ili da su gotove partiture prodane. Te su skladbe rađene uglavnom 50-ih i 60-ih godina 20. stoljeća. Skladane su za solo glas ili zbor »i razne sastave« (harmonika, tambure, manji ili veći orkestralni sastav). Pojedine obradbe, vjerojatno uspjelije, Vidošić je izdvajao kao zasebne skladbe (npr. pjesme iz Vinkovaca nastale krajem 40-ih godina 20. st. koje su u ostavštini sačuvane u partituri).

V.3.3. Zapisi folklornih napjeva — koncepti za obradbe

Među skicama nalazi se i nekoliko koncepata sa zabilježenim melodijama i tekstovima narodnih pjesama (ne uvijek!) koje je Vidošić obradio ili htio obraditi (R/117, 118, 120-127). Obradeni napjevi su obilježeni datumom i/ili napomenom »izradio«, »gotovo« ili napomenom o sastavu za koji je izrađeno. Sadržani su napjevi iz Bosne, Vinkovaca, Istre itd., kao i nizovi napjeva naslovljeni »razno«, »narodne«, »teme za obradu«. U ostavštini su ti zapisi obrađeni kao skice.

V.3.4. Originalne Vidošićeve skladbe u ostavštini prema glazbenim vrstama

Lovorka Ruck navodi da prema sadašnjim znanjima Vidošićev opus broji oko 150 djela (pedesetak obradba narodne glazbe, 7 preradba tuđih djela), a da prema vrstama⁶⁷ sadrži oko 15 orkestralnih djela (simfonijski, komorni orkestar), 8 koncertantnih, 5 za puhački orkestar, 9 komornih djela, 6 klavirskih djela, 5 opera, 3 baleta, 9 kantata odnosno opsežnijih zbornih suita, 20 zborova (i ciklusi; 3 za mješoviti, 3 za ženski, 14 za dječji zbor), 5 solo popijevaka te 28 obradba narodnih napjeva. Ruck naglašava nepotpunost takvog popisa, napominjući Vidošićev podatak o oko 120 njegovih obradba narodnih napjeva.

U ostavštini se, očekivano, ne nalaze sva Vidošićeva djela. Neka su samo u skicama ili konceptima, neka su u radnoj rukopisnoj partituri (iako bi se prema Vidošićevim napomenama u dokumentaciji moglo zaključiti da postoje i čistopisi tih partitura). Uzmu li se u obzir popisi Vidošićevih djela, primijetit ćemo da se samo manji broj nalazi u ostavštini koja se čuva u HGZ-u, ali je nekoliko skladbi u njoj sačuvano kao unikatni primjerak.

⁶⁷ U ovdje navedenim podacima izuzeta su djela za tamburaški i harmonikaški orkestar.

Od glazbeno-scenskih djela u ostavštini najvrjedniji je (dugo traženi) čistopis partiture opere *Stari mladić* (R/1), uz koju se nalaze i čistopisi *Uvertire* i *Intermezza između 4. i 5. slike*, te koncepti opere. Jednočinka *Karnevalski capriccio* (R/25) sačuvana je samo kao libreto, a od opere *Čempresi i sunce* odnosno *Paron Roko*⁶⁸ (R/20) sačuvan je libreto i nepotpuni klavirski izvadak (nedostaje I. čin). Sačuvani su i koncepti opere *Pod gorom zelenom* (R/26), koji sadrže uz tekstove »za izbor« i klavirski izvadak, te nepotpunu partituru skladbe. Zanimljivo je da među notnim materijalima nema Vidošićevih baleta/baletnih pantomima. Nalazimo jedino *suitu Baletne scene* kao obradbu za puhački orkestar.

Skupinu Vidošićevih orkestralnih i koncertantnih djela čine djela za veći ili manji standardni orkestralni sastav, kao i neka djela za puhački, gudački ili tamburaški orkestar. Kao solističke instrumente u koncertantnim djelima nalazimo klavir, violinu i klarinet. Od 25 djela samo je njih 7 sačuvano u potpunosti: *suita Baletne scene* (iz baleta-pantomime *Začarani rog*) za puhački orkestar (R/5), *Divertimento* za klavir, flautu, obou, 2 trombe i gudača (R/13), *Koncert za mlade* za klavir i orkestar (R/7), *uvertira Planinski raj* za gudače (R/9), *Rapsodija 2* za violinu i orkestar (R/2), *Scherzo* za veliki orkestar (R/3),⁶⁹ te *Suita* za klarinet solo i komorni orkestar (R/12). Partitura *Koncerta za mlade* jedna je od vrjednijih u ostavštini jer uz naznaku »vlasništvo autora« (što bi moglo upućivati da se iz nje izvodilo), sadrži na naslovnici i podatke o praizvedbi — datumu i izvođačima⁷⁰ — te o namjeni (»učenicima II - IV r. Srednje (muzičke) škole«). Veći broj skladbi sačuvan je kao klavirski izvadak — skice [rapsodija *Dunave* (R/108), skladbe za tambure *Koncertni ples* (R/112.1), *Koncertni scherzo* (R/112.3), *Ples za tambure* (R/89), *Ples za tambure br. 2* (R/90), *Narodni ples br. 5* (R/113.1), *Narodni ples br. 6* (R/113.2), *Scherzo br. 3* (R/91), skladbe za klavir i orkestar *Movimento giocoso* (R/41) i *Mini koncert* (R/79), *uvertire* (*Skitalačka* (R/49), *Slavonska* (R/101), *Šetnja* (R/51)], ili nepotpuno [*Capriccio sfrenato* (R/23), *Concertino* (R/27), *Concertino 2* (R/28)]. *Suita* za orkestar (R/4) sačuvana je samo u dionicama. Koliko je Vidošić uvijek bio usmjeren na izvedbu svojih skladbi svjedoče i česte napomene o trajanju skladbe (pa i svakog pojedinog stavka) na partiturama.

Od komornih djela, njih ukupno 4 u ostavštini, sva su sačuvana u potpunosti: 2 skladbe za klavir i harmonij [*Impresija* (R/44), *Planinski raj* (R/36)], te 2 skladbe iz 1966. kojima bi vrijedilo posvetiti više pažnje: *Tri improvizacije za deset*

⁶⁸ Partitura i klavirski izvadak komične opere *Paron Roko* čuva se u NSK u Zagrebu. Otkupljena je 1979. od Ruže Arhanić. U autorovoj ostavštini nalazimo tekstni predložak djela »*Čempresi i sunce*, komična opera u 3 čina s prologom i epilogom« s napomenom »korigiran 1968«. U daljnjem je radu (po činovima) isti tekst naslovljavan »*Paron Roko*, komična opera u 3 čina s prologom i epilogom«. Pogleda li se pažljivije i rukopisna partitura te skladbe koja se čuva u NSK-u, može se uočiti da je naslov »*Paron Roko* komična opera« napisan plavim flomasterom preko tintom napisanog, pa izbrisano naslova »*Čempresi i sunce*«.

⁶⁹ *Rapsodija 2* (R/2) i *Scherzo* (R/3) sačuvane su kao partitura i dionice.

⁷⁰ Bilješka skladatelja u donjem desnom kutu naslovnice: »Prva izvedba na školskoj priredbi Gr. Muz. škole u Zagrebu u Hrvatskom glazbenom zavodu, dne 18. VI 1958. god. Solist: Ječ, Jerica, učenica IV r., dirigent: prof. Dragan Gürtl i učenički orkestar.«

instrumenata (R/11) i *Tri kratka stavka za gudački kvartet* (R/10). Potonja skladba ne spominje se u literaturi — nalazimo je samo u ostavštini — jedini je primjer Vidošićevog angažmana za gudački kvartet, dok bi kod *Tri improvizacije* (za flautu, klarinet, bas klarinet, rog, trubu, violinu, violu, violončelo, kontrabas i klavir) bilo zanimljivo vidjeti Vidošićev odnos prema instrumentaciji u zreлом stvaralaštvu, kao i mogući utjecaj (uvjetno) novih glazbenih strujanja.

Od Vidošićevih klavirskih djela u ostavštini su 3 sačuvana u potpunosti: *Preludij br. 2* (R/19) i 2 scherza (R/33, R/34). *Preludij br. 1*, kao i jedan primjerak *Preludija br. 2* uništeni su vlagom. Uz to nalazimo i skice dviju skladbi za koje pretpostavljam da su namijenjene klaviru, iako je moguće da se radi i o klavirskom izvatku za veći sastav: III. stavak *Sonate* (R/87), te *Toccata* (R/119.1).

Kao što je već rečeno, Vidošićeva vokalna djela najčešće su nastajala namjenski za zborove s kojima je radio. Često su te skladbe nastajale obradbom narodnih napjeva ili inspirirane tekstem narodne pjesme, ali također nalazimo i skladbe nastale na pjesničke predloške (F. Galovića, V. Nazora, A. Šantića, D. Gervaisa, F. Livadića, J. Kaštelana i dr.). U ostavštini nalazimo od pjesama za glas i klavir do većih skladbi za sole, zbor i orkestar. Od 6 skladbi za glas i klavir, 3 spadaju u festivalske skladbe skladane za festival Slavonija [*Dunja* (R/40)] i Melodije Kvarnera [*Sunce/Petešić* (R/96.1) i *Ni ga ni* (R/96.2)], sve sačuvane kao skice ili koncepti, dok su *Morčić* (R/35), *Pjesma čežnje* (R/99) i *Žalost djevojačka* (R/65) sačuvane u potpunosti. Vidošić se često javljao na različite natječaje što svjedoče napomene na pojedinim skladbama («za natječaj», «za konkurs») i/ili šifra pod kojom je skladbu prijavljivao.⁷¹ Skladbe za zbor a cappella — 2 za ženski [*Aj, dragane* (R/61), *San u kamenu* (R/56)], 4 za mješoviti zbor [*Oj, tam za gorom* (R/72), *Tekst o suncu* (R/58), *Travo zelena* (R/95.1), *Tuzlanska* (R/66)], te 1 za omladinski zbor [*Stazom izviđača* (R/39)]⁷² — sačuvane su u potpunosti, osim jedne fragmentarne skice neidentificirane skladbe za mješoviti zbor (R/114). Tri su skladbe za zbor uz pratnju klavira [*Dvije dječje* (R/63), *Gorom zelenom* (R/59) i *Podgorski mornari* (R/43)], te 1 za zbor uz 2 klarineta skladana za tonfilm *Bosanska rapsodija* [*Žetelačka* (R/64)]. U četirima skladbama nastalima početkom 30-ih godina 20. stoljeća Vidošić kombinira zbor i solo glas [*Paun pase* (R/15), *Prišla bo spomlad* (R/95.2), *U Stambolu na Bosporu* (R/67), *Veče na školju* (R/53)]. Sve su sačuvane u potpunosti. Veći je

⁷¹ Šifru (uglavnom deskriptivnu, ali u pojedinim slučajevima i znakovitu) ili napomenu o natječaju imaju sljedeće skladbe: *Radosti miće* (R/22, šifra: Veli Jože), *Večer na zalu* (R/24, šifra: Večer), *Sunce i svirale* (R/29, šifra: Sunce), *Stazom izviđača* i druge dječje (R/39, šifre: Hej, Tovar, Zeko), *Nikli smo, nikli* (R/73, šifra: Uspjeh), *Slavonska uvertira* (R/101, šifra: Folklor), *Koncertni ples* (R/112.1, šifra: Novi izraz), *Slavonski scherzo* (R/112.2, šifra: Sitna kiša), *Koncertni scherzo* (R/112.3, šifra: Nešto novo). Prve tri skladbe sačuvane su kao partiture i to u potpunosti, dok su ostale sačuvane samo kao koncepti. Sigurno je da to nisu jedine skladbe koje je Vidošić prijavljivao na natječaje, ali na ostalim skladbama u ostavštini nemamo dokaz za to.

⁷² Uz skladbu *Stazom izviđača* nalaze se koncepti dječjih skladbi za natječaj (Radio Zagreb, 1969.) *U zlatni dan*, *Izviđačka*, *Stazom izviđača*, *Magarac pjevač*, *Ja znam jednog zeku*, *Dvije želje*, ali su ostale nedovršene. U NSK su u fondu Dinka Fija sačuvane dvije od njih: *U zlatni dan* i *Magarac pjevač*, obje kao čistopis u autografu.

broj skladbi skladan za glas (4) ili zbor (11) uz pratnju orkestra. Njih 7 sačuvano je u potpunosti [*Crven fesic* (R/37) i *Večer na žal* (R/24) za glas i orkestar, *Ej, uhnem* (R/17), *Himnus* (R/18), *Lirska suita* (R/14), *Viva la musica* (R/30) za mješoviti zbor i orkestar, te *Stara popevka* (R/60) za ženski zbor i tamburaški orkestar], dok su 4 partiture nepotpune [*Mlado leto* (R/38), *Tri pjesme sevdaha* (R/98) za glas i orkestar, *Otdžbini* (R/68) za mješoviti zbor i orkestar, te *Tičje godovno* (R/31) za dječji zbor i orkestar], a 3 su sačuvane kao klavirski izvadak ili skica [*Polne zvoni* (R/119.2), *Slavonski scherzo br. 1* (R/112.2) za mješoviti zbor i orkestar, te *Sviram u sviralu* (R/8) za dječji zbor i manji orkestar]. Skladba *Tri dječje* (R/42) iako je nominalno navedena, nije sačuvana. Od Vidošićevih skladbi za veće sastave — za solo glas(ove), zbor i (veći ili manji) orkestar — u ostavštini su sačuvane 4, ali sve u potpunosti [*Proljeće* (R/21),⁷³ *Radosti miće* (R/22), *Sunce i svirale* (R/29) i *Soud se pjeva tralala* (R/32)]. Kod dvije skladbe [*Divertimento br. 3* (R/119.3) i *Nikli smo, nikli* (R/73)] nisu precizirani izvođački sastavi, a sačuvane su samo kao skice (tablične prikaze v. u Prilogu).

S obzirom da Vidošićeva ostavština u HGZ-u nije cjelovita, teško je donijeti precizne zaključke o, primjerice, Vidošićevu odnosu prema vlastitom opusu. Ipak, prema razmjerno puno nedovršenih klavirskih izvadaka u ostavštini (za inače dovršene skladbe) upućuju nas da je Vidošić čuvao radne materijale i varijante, kao i da ih je opetovano koristio (pogotovo kod obradba folklornih napjeva). Čistopise dovršenih skladbi (namijenjene određenom izvođaču i/ili naručitelju kao npr. Hrvatskoj radioteleviziji) po završetku bi proslijedio često ne vodeći računa da mu se materijal i vrati. Tako na sačuvanim konceptima nalazimo napomene »predao na RTV [i datum]«. Vjerojatno zato ne nalazimo primjerice završne verzije skladbi izvedenih na festivalima ili obradbe skladbi drugih autora (iako je moguće i da su otuđene prije nego je građa donesena kod prof. Sedera). Skladbe namijenjene učenicima škole također su se izvodile iz skladateljevog rukopisnog primjerka pa su mnoge od njih, nakon izvedbe na kakvoj školskoj priredbi, zagubljene ili su ostale u vlasništvu kojeg od izvođača.

Promatrajući različite tipove građe u ostavštini, zanimljivo je pratiti (vjerojatne) faze u Vidošićevu skladateljskom postupku: skladbe su nastajale iz teme (folklornog predloška ili vlastite) kojoj bi skicirao harmonije, a zatim razrađivao klavirski izvadak. Skladba koja je bila u fazi koncepta (razradbe melodije, pratnje, napomene o mogućoj instrumentaciji) često je puna slovčanih oznaka na mjestima gdje se opetovao određeni melodijski obrazac. Instrumentacija je dolazila u završnoj fazi (ako je bila potrebna), a kao što potvrđuju drugi izvori u ostavštini (korespondencija s Borisom Papandopulom) to je Vidošiću pricinjalo i najveće teškoće.

⁷³ Uz *Koncert za mlade*, još jedino partitura suite *Proljeće* (*Dječja suita*) sadrži napomenu »vlasništvo autora«. Kao i *Koncert*, i ova je skladba vjerojatno namijenjena učenicima škole: skladana je za dječji zbor uz pratnju flaute, klarineta, harfe i gudačkog orkestra.

V.4. Dokumenti

Među Vidošićevim notama sačuvana su i neka njegova pisma, bilješke, računi, novinski članci o izvedbama njegovih djela i drugi dokumenti koje sam pokušala sistematizirati po vrstama. Unutar pojedinih grupa dokumenti su redani kronološki, a ukoliko nije bila vidljiva kronološka određenost unutar grupe, polazila sam uglavnom od kvantitativno manje prema većoj građi.

V.4.1. Studijske bilješke

Studijske bilješke su uglavnom o instrumentaciji. Radi se o rukopisnim bilješkama o registrima i opsegu instrumenata, kako klasičnog orkestralnog sastava (2), tako i elektronike (1), te vojne glazbe (1). Zanimljivo je da je Vidošić analizirao i sastave djela L. Beria i K. Stockhausena (1), iako nije poznato je li ta znanja i primjenjivao u svojim skladbama. Osim toga, nalazimo i bilješke o pjevanju i metodama pjevanja iz 1945. godine (1).

V.4.2. Novinski članci

Među novinskim člancima u Vidošićevoj ostavštini nalazimo uglavnom najave, osvrte, kritike i intervjue vezane uz najpoznatije Vidošićevo djelo — komičnu operu *Stari mladić*, a objavljene u dnevnom (*Večernji list*, *Novi list*, *Vjesnik*, *Borba*) i tjednom tisku (*Telegram*) 1960. -1962. prigodom premijere navedenog djela u Rijeci i Zagrebu (15).

V.4.3. Radio emisije

Nalazimo samo transkript emisije »Panorama« br. 9 Radio-televizije Zagreb, od 26. 9. 1962., povodom premijere opere *Stari mladić*.

V.4.4. Propaganda HNK Zagreb

Tu spadaju kazališne vijesti (3), reklamni letci (1) i plakati HNK (2), koji najavljuju Vidošićevu operu *Stari mladić* u pretplati ili kao premijeru sezone 1961/62. i 1962/63.

V.4.5. — 4.7. Korespondencija

Vidošićevu korespondenciju u ostavštini možemo podijeliti u 3 skupine: 4.5. korespondencija s Borisom Papandopulom (6), 4.6. korespondencija s kazališnim kućama (23) te, 4.7. ostala korespondencija (8). Vidošić je s Papandopulom intenzivno komunicirao u razdoblju 1957.-1960. u vezi s djelima *Karnevalski capriccio* i *Stari mladić*. Papandopulo je Vidošiću davao savjete o instrumentaciji navedenih djela, ali se i zauzimao za njihovo postavljanje na repertoar riječkog HNK. S kazališnim kućama u Osijeku (5), Splitu (2), Rijeci (8), Zagrebu (2), Ljubljani (3), Mariboru (1) i Beogradu (1) te s »Muzičkom scenom« u Rijeci (1) Vidošić je komunicirao (1960.-1966.) u vezi s mogućim postavljanjem opere *Stari mladić*, no sve su ga redovito odbijale (zbog već utvrđenog repertoara za predviđenu sezonu), osim riječkog HNK gdje je (zalaganjem B. Papandopula) opera bila i izvedena u sezoni 1959/60.

V.4.8. Programi koncerata

Radi se o programima koncerata na kojima je Vidošić sudjelovao kao dirigent (s orkestrom Glazbene škole Pavla Markovca) ili kao skladatelj (6). Uglavnom su to programi javnih priredaba škole održanih u HGZ-u od 1963. do 1966. Vrijedno je spomenuti da je Snježana Miklaušić-Ćeran, baveći se izvedbama Tihomila Vidošića i Ivane Lang na koncertima u Zagrebu do 1940., pronašla nekoliko programa u Arhivu HGZ-a (4) i Ostavštini Lang (1) s izvedbama Vidošićevih skladbi ili Vidošićem kao interpretom.⁷⁴ Najzanimljiviji je podatak o prvom javnom samostalnom koncertu pitomačkog dječakog zbora Glazbene škole oružanih snaga u Zagrebu (osnovane 1942.), kojim je dirigirao satnik Tihomil Vidošić u HGZ-u 7. lipnja 1944., a na kojem su izvedena dva stavka iz suite *Pod Jahorinom* (*Pjesma pastira* i *Na prelu*).⁷⁵

⁷⁴ Usp. Snježana MIKLAUŠIĆ-ĆERAN: *Skladbe Tihomila Vidošića i Ivane Lang na koncertima u Zagrebu do 1940. godine* (Prilog istraživanju glazbene kritike u Hrvatskoj u prvoj polovici 20. stoljeća). Izlaganje za *Pogovor skladateljima Tihomilu Vidošiću* (1902. — 1973.) i *Ivani Lang* (1912. — 1982.) u *Spomen-domu Ronjgi* 30. ožujka 2003, Zagreb 2003, rkp.

⁷⁵ Skladbu *Pod Jahorinom* za 2 ženska glasa, ženski zbor i orkestar izveli su u cijelosti na javnom koncertu Hrvatskog krugovala u HGZ-u 8. siječnja 1945. »VI. komorno veće djela suvremenih hrvatskih skladatelja« Simfonijski orkestar i Komorni zbor Hrvatskog krugovala kojima je dirigirao Mladen Pozajić. Na priredbi Koncertnog ureda »Pjevačko veće Maša Majer, mezzospran« od 6. svibnja 1947. u HGZ-u izvedena je Vidošićeva skladba *Žalost djevojačka*. U HGZ-u su 31. svibnja 1947. na III. javnoj priredbi Gradske muzičke škole u Zagrebu izvedena Vidošićeva *Dva ženska zbora* (1. *Na prelu*, 2. *Šaljivka*), te Vidošićeva obradba narodne pjesme *Druže pođi doma*, a Vidošić je naveden i kao dirigent. U Ostavštini Lang pronađen je podatak da je Zbor Gradske muzičke škole pod ravnanjem Tihomila Vidošića prouzročio skladbu Ivane Lang *Dvije istarske*. Usp. Snježana MIKLAUŠIĆ-ĆERAN: *Skladbe Tihomila Vidošića i Ivane Lang na koncertima u Zagrebu do 1940. godine*.

V.4.9. Obavijesti Jugoslavenske autorske agencije (Zastupništva za NRH, Zagreb)

Odnosi se samo na obavijesti i obračune autorskih honorara za izvedbe opere *Stari mladić* u Rijeci i Zagrebu (4).

V.4.10. Prijave djela, izdavački i drugi ugovori

Sačuvani su formulari s prijavama Vidošićevih djela Savezu kompozitora Jugoslavije, te razni ugovori s UKH zabavne melodije, Savezom udruženja muzičara zabavne i narodne muzike Hrvatske, festivalima i sl. (11), u kojima se mogu naći informacije o određenim Vidošićevim skladbama, kao i o nekim njegovim obradbama za harmonikaške i tamburaške sastave.

V.4.11. Popisi skladbi

Vidošićevi različiti popisi skladbi (13) zanimljivo su izvorište za daljnja istraživanja, iako se radi o vrlo nesređenim podatcima, kadšto podsjetnicima, pa treba uzeti s rezervom potpunost i točnost tih podataka. Među popisima su npr. popis obradba za tamburaški orkestar, popis (uspjelih) obradba narodnih pjesama, popis snimljenih skladbi na RTV i sl. Ti su popisi možda nastajali kao Vidošićeva reakcija na vlastitu nemarnost, s obzirom da je on sam često davao na izvođenje (tj. posuđivao »na riječ«) jedine primjerke vlastitih skladbi, a možda i kao potreba za sistematizacijom vlastitog rada.

V.4.12. Ostalo

Od ostale građe (7) treba izdvojiti 4 verzije Vidošićeve (auto)biografije (1957., 1960., 1972. i jedna nedatirana) pisane vjerojatno pri prijavljivanju na kakav natječaj i/ili prilikom izvedbe opere *Stari mladić*, kada je poraslo zanimanje za njegov rad. One su i u ovom radu korištene kao vrijedan izvor podataka o Vidošićevu životu i djelovanju.

VI. Zaključak

Cilj rada na ostavštini Tihomila Vidošića bio je primarno srediti ostavštinu i dati pregled građe koja se u njoj nalazi. Sigurno je da način sređivanja građe koji je korišten u ovom radu nije jedini, ali se nastojalo slijediti bitne principe sređivanja zbirki muzikalija i dati jasan pregled građe koji bi omogućio daljnja istraživanja Vidošićevog rada.

Pregledom ostavštine, ona je podijeljena po vrsti građe na: 1. knjige, 2. objavljene note, 3. rukopise, i 4. dokumentaciju. Svaka tako podijeljena grupa materijala obrađivana je posebno s primarnim ciljem popisivanja građe.

Tako su knjige popisane na način citiranja bibliografskih izvora u literaturi, donoseći podatke o autoru knjige, naslovu knjige te podatke o izdanju (grad izdanja, izdavač, godina). Prema sadržaju podijeljene su na knjige sadržajno vezane uz glazbu (53 jedinice)⁷⁶ te knjige različitog sadržaja (15), a unutar toga abecednim redom autora. Objavljene note, dakle tiskovine i litografije (ukupno 91 zapis) popisane su po knjižničnim standardima ISBD(PM) UNIMARC, a popis rukopisa (148 zapisa) slijedi RISM-ovu praksu. Ti su popisi i katalozi dostupni u diplomskom radu autorice teksta te u HGZ-u, gdje je Vidošićeva ostavština i pohranjena.

Iako nije potvrđeno da su sve tiskovine pripadale Vidošiću, kao ni da su to sve tiskane note koje su bile u Vidošićevu vlasništvu, ipak se iz njih može iščitati dio područja interesa skladatelja: bilo kao skladateljski ili kao pedagoški kanon (u nastavi ili vođenju školskih ansambala). Osim toga, kako je već rečeno, Vidošić je aranžirao djela svjetske glazbene literature ponajviše za tamburaške i harmonikaške sastave, ostavivši značajan trag na tom području.

Najvrjedniji i najzanimljiviji dio ostavštine čine rukopisi među kojima možemo razlikovati obradbe narodnih napjeva, prijepise skladbi različitih autora, uglavnom skladbi za glas uz klavirsku pratnju, te Vidošićeva djela sačuvana u potpunosti ili djelomično, tj. kao partiture, dionice, skice, koncepte. Poseban predstavljaju skladbe »na narodni tekst«, budući da kod njih postoji nedoumica je li Vidošić skladatelj ili obrađivač. Naime, fraza »na narodni tekst« ne koristi se uvijek precizno, tj. ne mora se odnositi samo na tekstni predložak skladbe već i na folklorni napjev. Tako je na nekoliko Vidošićevih partitura kod naslova skladbe nastale na narodni tekst upisana napomena »nije narodna pjesma«. Dodatnim bi se istraživanjem Vidošićevog opusa i komparacijom s folklornim blagom moglo ukloniti takve nedoumice. Poseban naglasak u radu stavljen je na Vidošićeve originalne skladbe u ostavštini, koje su podijeljene prema glazbenim vrstama, a umjesto kataloga priložen je njihov tabelarni prikaz (vidi Prilog) s osnovnim informacijama o skladbama. Tako se mogu razlikovati glazbeno-scenska djela (4), orkestralna i koncertantna djela (25), komorna djela (4), klavirska djela (6), te vokalna djela (48).

Posljednju skupinu u ostavštini čini dokumentacija podijeljena u više skupina po vrsti materijala: Vidošićeve bilješke, korespondencija, četiri primjerka autobiografije, različiti popisi skladbi i dr. U ovom je radu dokumentacija popisana i »grubo« sortirana, a predstavlja zanimljiv izvor podataka, kako o Vidošićevom životu (što je iskorišteno i u ovom radu) tako i o skladateljskom radu koji još treba istražiti i iščitati.

⁷⁶ Kod knjiga sadržajno vezanih uz glazbu naveden je broj bibliografskih jedinica. Stvarni broj knjiga (13) mnogo je manji od tog broja budući da se radi o separatima unutar sveska priručnika.

Naknadnim se istraživanjem došlo do podatka da je dio Vidošićeve ostavštine — brojne partiture za velike sastave — otkupljen u Veneciji kod zasad nepoznatog kolekcionara. Ovim radom htjela sam dati prilog i poticaj popisivanju kompletnog Vidošićevog opusa, što znači još ogroman posao u traženju i prikupljanju njegovih radova. Sam Vidošić uvijek je rado pisao i s povjerenjem davao svoja djela na korištenje — izvođenje, snimanje — ne vodeći uvijek računa da mu se materijal i vrati, o čemu nalazimo napomene i u njegovoj dokumentaciji. Trebalo bi i njegove rukopise, koji se nalaze u Arhivu Simfonijskog orkestra HRT-a, pohraniti na digitalni medij ili makar fotokopirati i priložiti uz ostavštinu, jer se uglavnom radi o unikatnim primjercima. Tome svjedoči i potraga za Vidošićevom partiturom opere *Stari mladić* prije nekoliko godina, koju su željeli ponovno postaviti u HNK-u. Rukopisna partitura je u cijelosti sačuvana u ovdje obrađenoj ostavštini.

Koliko se život i djelo Tihomila Vidošića odražava kroz skladateljsku ostavštinu još predstoji za ocijeniti. Sigurno je da bi trebalo voditi više računa o ovakvim dragocjenim izvorima, ali i o tome da se djela zaboravljenih skladatelja, kao što je Vidošić, opet nađu u hrvatskom glazbenom životu, čemu je ovaj rad dao malen prilog.

Primjer stanja ostavštine nakon prvog pregleda građe — rukopisi

Handwritten musical score for the beginning of the comic opera *Stari mladić* by Tihomil Vidošić. The score is written on multiple staves for various instruments and voices. It includes tempo markings such as "Moderato giusto" and "Moderato giusto 2/26". The title "Zl. vertira." is written at the top. The page is numbered "- 1 -" at the bottom.

Tihomil Vidošić: Početak komične opere *Stari mladić* (R/1), autograf

PRILOG: ORIGINALNE VIDOŠIĆEVE SKLADBE U OSTAVŠTINI PREMA GLAZBENIM VRSTAMA

a) Glazbeno-scenska djela:

Red. br.	Naslov	Podnaslov	Godina	Sign.	Napomene
1.	<i>Čempresi i sunce</i> <i>/ Paron Roko</i>	Komična opera u 3 čina s prologom i epilogom	1965., 1968. preprav.	R/20	Klavirski izvadak — nepotpuno
2.	<i>Karnevalski capriccio</i>	muzička komedija u jednom činu	1957.	R/25	Libreto
3.	<i>Pod gorom zelenom</i>		1938-50.	R/26	Koncepti Partitura — nepotpuno
4.	<i>Stari mladić</i>	komična opera u 6 slika	1958-59.	R/1	Klavirski izvadak Partitura Koncepti Partitura Uvertire Partitura Intermezza između 4. i 5. slike

b) Orkestralna i koncertantna djela:

Red. br.	Naslov	Podnaslov	Sastav	Godina	Sign.	Napomene
1.	<i>Baletne scene</i>	suita iz baleta-pantomime za djecu <i>Začarani rog</i>	Puhački orkestar		R/5	Partitura
2.	<i>Capriccio sfrenato</i>		Klavir četveroručno i komorni orkestar [Violina i orkestar]		R/23	Nepotpuno (dionice klavira)
3.	<i>Concertino</i>				R/27	Nepotpuno (dionica violine 1)
4.	<i>Concertino br. 2</i>		Violina i orkestar		R/28	Nepotpuno (dionica violine solo)
5.	<i>Divertimento</i>		Klavir, flauta, oboa, 1963. 2 trombe i gudača		R/13	Partitura
6.	<i>Dunave</i>	rapsodija na muzičke motive podunavskih zemalja		1970.	R/108	Klavirski izvadak — skica (s dodatnim materijalima)
7.	<i>Koncert za mlade</i> (<i>Omladinski koncert</i>)		Klavir i orkestar	1957.	R/7	Partitura
8.	<i>Koncertni ples</i>	(Istarski)	Tambure?	1967.	R/112.1	Klavirski izvadak — skice
9.	<i>Koncertni scherzo</i>	etuda	Tamburaški orkestar	1967	R/112.3	Klavirski izvadak — skica (nepotpuno)
10.	<i>Mini koncert</i>		Klavir i orkestar	1972.	R/79	Klavirski izvadak — skice
11.	<i>Movimento giocoso</i>		Klavir i orkestar	1961.	R/41	Klavirski izvadak (koncept)
12.	<i>Narodni ples br. 5</i>		Tambure	1950.	R/113.1	Klavirski izvadak — skica
13.	<i>Narodni ples br. 6</i>		Tambure	1950.	R/113.2	Klavirski izvadak — skica

14.	<i>Planinski raj</i>	uvertira na slovenačke motive	Gudački orkestar	1936.	R/9	Partitur			
15.	<i>Ples</i>		Tambure		R/89	Klavirski izvadak — skica			
16.	<i>Ples br. 2</i>	(Slavonski)	Tambure		R/90	Klavirski izvadak — skica			
17.	<i>Rapsodija br. 2</i>		Violina i orkestar	1955.	R/2	Partitura, dionice			
18.	<i>Scherzo</i>		Veliki orkestar	1933.	R/3	Partitura, dionice			
19.	<i>Scherzo br. 3</i>		Tambure?	1962.	R/91	Skica			
20.	[<i>Skladba, III st.</i>]		Klavir i orkestar?		R/119.4	Skica			
21.	<i>Skitalačka</i>		Puhački orkestar	1962.	R/49	Klavirski izvadak — skica			
22.	<i>Slavonska</i>	uvertira	Tambure	1967.	R/101	Klavirski izvadak — skica			
23.	<i>Suita</i>		Klarinet solo i komorni orkestar	1955.	R/12	Partitura			
24.	<i>Suita</i>	po glazbi za jedan nedovršeni narodni igrokaz	Orkestar	1939.?	R/4	Dionice			
25.	<i>Šetnja</i>	uvertira		1962.	R/51	Klavirski izvadak — skica			

c) Komorna djela:

Red. br.	Naslov	Sastav	Godina	Sign.	Napomene
1.	<i>Impresija</i>	Klavir i harmonij		R/44	Partitura
2.	<i>Planinski raj</i>	Klavir i harmonij	1940.	R/36	Partitura
3.	<i>Tri improvizacije za deset instrumenata</i>	Flauta, klarinet, bas klarinet, rog, truba, klavir, violina, viola, violončelo, kontrabas	1966.	R/11	Partitura
4.	<i>Tri stavka za gudačlački kvartet</i>	Gudački kvartet	1966.	R/10	Partitura, dionice

d) Klavirska djela:

Red. br.	Naslov	Sastav	Godina	Sign.	Napomene
1.	<i>Preludij br. 1 u h molu</i>		1950.	R/62	Uništeno vlagom
2.	<i>Preludij br. 2 u B duru</i>		1951.	R/19	2 primjerka — 1 uništen vlagom
3.	<i>Scherzo</i>		1953.	R/33	2 primjerka
4.	<i>Scherzo br. 2</i>		1955.	R/34	
5.	<i>Sonata</i>	Klavir?		R/87	Skice — nepotpuno
6.	<i>Toccata</i>	Klavir?		R/119.1	Skice

e) Vokalna djela:

Red. br.	Naslov	Podnaslov/tekstopisac	Sastav	Godina	Sign.	Napomene
1.	<i>Aj dragane</i>	Narodne riječi	Ženski zbor		R/61	Partitura
2.	<i>Crven fesić</i>	Bosanska (nije narodna pjesma)	Glas i orkestar	1947-48.	R/37, R/107.5 R/119.3	Partitura, 2 primjerka Skica za orkestraciju Skice
3.	<i>Divertimento</i> <i>br. 3</i>					
4.	<i>Dunja</i>	Za festival Slavonija	Glas i klavir?		R/40	Koncept
5.	<i>Dvije dječje</i>	Narodni tekst	Dječji zbor i klavir	1945.	R/63	Partitura — nepotpuna
6.	<i>Dvije želje</i> <i>/ Dječje želje</i>		[Dječji zbor?]	[1969?]	R/39.6	Skica
7.	<i>Ej, uhnem</i>	pesma ruskog lađara s Volge	Zbor i orkestar	1931.	R/17	Partitura Klavirski izvadak
8.	<i>Gorom zelenom</i>	Narodni tekst	Zbor i klavir		R/59	Partitura
9.	<i>Himnus</i>	(Psalam 117)	Zbor i orkestar	1933.	R/18	Partitura, 2 primjerka
10.	<i>Izviđačka</i>		[Dječji zbor?]	[1969?]	R/39.2	Skica
11.	<i>Ja znam jednog zeku</i>		[Dječji zbor?]	[1969?]	R/39.5	Skica
12.	<i>Lirska suita</i>	Tekst: V. Nazor	Zbor i orkestar	1933.	R/14	Partitura
13.	<i>Magarac</i> <i>/ Magarac pjevač</i>		[Dječji zbor?]	[1969]	R/39.4	Skica
14.	<i>Mlađo leto</i>	Tekst: G. Sudeta	Bariton i orkestar	1967.	R/38	Partitura — nepotpuna (koncept)
15.	<i>Morčić</i>	Tekst: D. Gervais	Solo glas i klavir		R/35	Partitura

			Glas i klavir?	R/96.2	Partitura — skice
16.	Ni ga ni	Uspavanka Tekst: Pavešić Za festival Melodije Kvarnera (Jugoslavijo)			
17.	Nikli smo nikli	Slovenska narodna	Mješoviti zbor	R/73	Partitura — skice
18.	Oj, tam za goro	Slovenska narodna	Veliki mješoviti zbor uz pratnju orkestra (po volji)	R/72	Partitura
19.	Otadžbini	Tekst: A. Šantić	Solo sopran i mješoviti zbor	R/68	Partitura — nepotpuna
20.	Paun pase		Solo sopran i mješoviti zbor	R/15	Dionice zbora
21.	Pjesma čežnje	(Kad ja vidim dragog svoga)	Glas i klavir	R/99	Partitura
22.	Podgorski mornari	Tekst: J. Kaštelan	Muški zbor i klavir	R/43	Partitura — oštećeno vlagom
23.	Polne zvoni?		Veliki zbor i orkestar	R/119.2	Klavirski izvadak — skica
24.	Prisla bo spomlad	Slovenska narodna	Solo i mješoviti zbor	1932.	R/95.2 Partitura
25.	Proljeće / (Cvijeće)	Suita, Tekst: F. Livadić	Ženski zbor odnosno soli, flauta, klarinet, gudala i harfa	R/21	Partitura, 2 primjerka
26.	Radosti miće	Divertimento	Soli, zbor i komorni orkestar	R/22	Partitura
27.	San u kamenu	Tekst: D. Gervais	Ženski zbor	R/56	Partitura
28.	[Skladba]	[Tekst: J. Kaštelan]	Mješoviti zbor	R/114	Partitura — skica — nepotpuno
29.	Slavonski scherzo br. 1		Mješoviti zbor i orkestar	R/112.2	Klavirski izvadak (bez teksta)

30.	<i>Stara popevka</i>		Ženski zbor i tamburaški orkestar	1968.	R/60	Partitura
31.	<i>Stazom izviđača</i>	Jednoglasona omladinska zborna pjesma	Zbor	1969?	R/39.3	Partitura
32.	<i>Sunce / Petešić</i>	Tekst: D. Gervais Za festival	Glas i klavir?		R/96.1	Partitura — skice
33.	<i>Sunce i svirale</i>	Melodije Kvarnera 6 impresija	Ženski zbor, solo glas i orkestar	1945.	R/29	Partitura
34.	<i>Sviram u sviralu</i>		Dječji zbor i manji orkestar	1941.	R/8	Klavirski izvadak — skice
35.	<i>Svud se pjeva tralala / Veseli pjevači</i>	Burleska	Ženski zbor, soli i komorni orkestar	1968.	R/32	Dionice Partitura (s preinakama)
36.	<i>Tekst o suncu</i>	(<i>Pjesma o Božiću</i>) Tekst narodne pjesme	Mješoviti zbor	1949.	R/58	Partitura
37.	<i>Tičje godovno</i>		Dječji zbor i orkestar	1971.	R/31	Partitura (bez teksta)
38.	<i>Travo zelena</i>	Narodni tekst	Mješoviti zbor	1932.	R/95.1	Partitura
39.	<i>Tri dječje</i>	Tekst: Jakševac, T. Vidošić	Dječji zbor i komorni orkestar	1954.	R/42	Samo naslovnica
40.	<i>Tri pjesme sevđaha</i>	Prema narodnom tekstu	Srednji glas i manji orkestar	1949.	R/98	Partitura — nepotpuna (nedostaje 3. pjesma)
41.	<i>Tuzlanska</i>		Zbor	1933.	R/66	Partitura
42.	<i>U Stambolu na Bosporu</i>	Prema orijentalnom motivu	Tenor i zbor		R/67	Partitura
43.	<i>U zlatni dan</i>		[Dječji zbor?]	[1969?]	R/39.1	Skica

44.	<i>Veče na školju</i>	Tekst: A. Šantić	Alt solo i muški zbor	1934.	R/53	Partitura
45.	<i>Večer na žalju</i>	Idila Tekst: V. Nazor	Alt i orkestar		R/24	Partitura
46.	<i>Viva la musica</i>	Suita	Zbor i orkestar	1971.	R/30	Partitura
47.	<i>Žalost djevojčaka</i>	Tekst: F. Galović	Glas i klavir	1942.	R/65	Partitura
48.	<i>Žetelacka</i>	Za tonfilm <i>Bosanska rapsodija</i> Prema narodnom tekstu	Zbor i 2 klarineta		R/64	Partitura

BIBLIOGRAFIJA

- *** *Muzički festival Slavonija 1970, festivalska knjižica*, Zagreb: JEM — Muzičke edicije Jugoton, 1970.
- *** Popis djela Tihomila Vidošića, po popisu Jelene Vuković priređenom za bazu podataka *Quercus* Muzičkog informativnog centra Koncertne direkcije Zagreb (zaključen 9. srpnja 2004.).
- *** *Slavonija, V muzički festival 1973, festivalska knjižica*, Zagreb: JEM — Muzičke edicije Jugoton, 1973.
- *** Vidošić, Tihomil, *Leksikon jugoslavenske muzike*, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb 1984, sv. 2, 502-503.
- ANDREIS, Josip: Razvoj muzičke umjetnosti u Hrvatskoj, u: ANDREIS, Josip — CVETKO, Dragotin — ĐURIĆ-KLAJN, Stana: *Historijski razvoj muzičke kulture u Jugoslaviji*, Školska knjiga, Zagreb 1962.
- ANDREIS, Josip: *Povijest glazbe*, knjiga 4: *Povijest hrvatske glazbe*, Liber — Mladost, Zagreb 1974.
- AUER-SEDAK, Eva: Muzički život u 15 dana : Stari mladić, *15 dana*, 6 (1962) 2, 25.
- BRATANIĆ, Jakov: Litografija, *Enciklopedija likovnih umjetnosti*, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb 1964, sv. 3, 322-323.
- D. S.: Uspjeli koncerat Hrvatskog pjevačkog društva u Tuzli, *Jutarnji list*, 23 (10. 3. 1933) 7583. (3. izd.), 4.
- DRLJAČA, Diana: *Tihomil Vidošić: Stari mladić*, diplomski rad na Odsjeku za muzikologiju i glazbenu publicistiku na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1985, sign. D-970.
- FERIĆ, Mihael: Obljetnička inventura (2. dio) — Prilog hrvatskih skladatelja tamburaškoj glazbi, *Cantus*, (2003) 121, 53-57.
- FERIĆ, Mihael: *Tamburaški opus Tihomila Vidošića (Bibliografija, klasifikacija, analitički osvrt)*, Slavonski Brod 2003, rkp.
- FIŠER, Ernest (ur.): *Glazbene svečanosti hrvatske mladeži (1957. — 1997.)*, Varaždinska županija, županijski ured za društvene djelatnosti, posebna izdanja, Varaždin 1997.
- FOTEZ, Marko: Iz ostavštine Krešimira Baranovića, *Arti musices*, 7 (1976), 19-24.
- FURIĆ, Ivan: Skladatelj Tihomil Vidošić i glazba za tambure, u: *XVI. festival tamburaške glazbe u Osijeku, programska knjižica*, Osijek 1993, 39-44.
- JURIČIĆ, Vedrana: *Katalog muzikalija u Benediktinskom samostanu Sv. Petra u Cresu*, Hrvatsko muzikološko društvo, Zagreb 2000.
- JURIČIĆ, Vedrana: *Upute u katalogiziranje rukopisnih i tiskanih muzikalija u programu ISIS*, Zagreb 2003, rkp.
- KOS, Koraljka (ur.): *Muzička akademija u Zagrebu 1921-1981: Spomenica u povodu 60. godišnjice osnutka*, Muzička akademija u Zagrebu, Zagreb 1981.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: *Hrvatski kompozitori i njihova djela*, Naprijed, Zagreb 1960.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: *Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965*, Udruženje kompozitora Hrvatske, Zagreb 1966.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: Vidošić, Tihomil, u: *Muzička enciklopedija*, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb 1977, sv. 3, 662-663.
- KOVAČEVIĆ, Krešimir: *Društvo skladatelja Hrvatske 1945-1985. Stvaralaštvo — akcije*, Društvo skladatelja Hrvatske, Zagreb 1985.
- KRANJČEVIĆ, Vladimir: Što nam donosi nova muzička sezona, *15 dana*, 6 (1962) 1, 26-27.

- LEOPOLD, Siniša: *Tambura u Hrvata*, Golden marketing, Zagreb 1995.
- MIKLAUŠIĆ-ĆERAN, Snježana: *Skladbe Tihomila Vidošića i Ivane Lang na koncertima u Zagrebu do 1940. godine (Prilog istraživanju glazbene kritike u Hrvatskoj u prvoj polovici 20. stoljeća). Izlaganje za Pogovor skladateljima Tihomilu Vidošiću (1902. — 1973.) i Ivani Lang (1912. — 1982.) u Spomen-domu Ronjgi 30. ožujka 2003*, Zagreb 2003, rkp.
- NJIKOŠ, Julije: Tihomil Vidošić, u: XXV. *Festival hrvatske tamburaške glazbe, programska knjižica*, Osijek 2002, 135-138.
- POSTRUŽIN, Milivoj: Starenje duše, 2007 URL: http://www.postruzin.com/Starenje_duse.pdf (5. 2. 2010.)
- POSTRUŽIN, Milivoj: Vidošić. Privatna poruka (12. 4. 2010.)
- REICH, Truda: *Susreti sa suvremenim kompozitorima Jugoslavije*, Školska knjiga, Zagreb 1972.
- RUCK, Lovorka: *Istarski glazbeni folklor u opusima Tihomila Vidošića i Ivane Lang*, Rijeka 2003, rkp., nepag.
- RUCK, Lovorka: *Istarski skladatelj Tihomil Vidošić*, Rijeka 2003, rkp., nepag.
- TOMAŠEK, Andrija: *Deset godina Gradske muzičke škole u Zagrebu 1945.-1955.*, Gradska muzička škola, Zagreb 1955.
- TOMAŠEK, Andrija: Tihomil Vidošić (in memoriam), *Muzika*, 18 (1973) 1, 27-28.
- TOMAŠEK, Andrija, Pismo autorici ovog rada od 11. ožujka 2005., rkp.
- VIDOŠIĆ, Tihomil: *Biografija* (pisana za Udruženje kompozitora Hrvatske), rkp. (pisano pisacim strojem), 1957, nepag.
- VIDOŠIĆ, Tihomil: *Biografija*, rkp. (pisano pisacim strojem), 1960, nepag.
- VIDOŠIĆ, Tihomil: *Biografija* (pisana za Festival tamburaške glazbe u Osijeku), rkp, 1972, nepag.
- VIDOŠIĆ, Tihomil: *Biografija*, rkp. (dijelom pisano rukopisom, a dijelom pisacim strojem), nepag.
- ŽUPANOVIĆ, Lovro: *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb 1980.

Summary

THE LEGACY OF TIHOMIL VIDOŠIĆ AT THE CROATIAN INSTITUTE OF MUSIC IN ZAGREB

The work of Tihomil Vidošić (Boljun, Istria, 1 July 1902 — Zagreb, 24 January 1973) can be completely understood only by viewing all aspects of his activity: he was a composer, conductor, educator, and arranger. An autodidact at first, he took lessons from Ivan Matetić-Ronjgov (1880-1960) and started composition and conductor studies at the Music Academy in Zagreb in 1923, although he did not finally complete his courses until 1961. In the meantime, he finished organ studies (1929) and took a job as a military bandmaster, which brought him to Tuzla (Bosnia-Herzegovina) in 1930 and then to Mostar three years later. He was mobilised in 1941 and came back to Zagreb, where he was director of the military Music School (1942-1945). After the war, he worked as a teacher of harmony, solfeggio and as conductor at the new school of music (*Gradska glazbena škola*, later *Glazbena škola Pavla Markovca* in Zagreb) until his death in 1973. Throughout all that time, he composed and developed his compositional style, very often dedicating his works to the ensembles he was conducting and, later, to his pupils, who gladly played his music that suited them technically and stylistically.

A major part of his legacy was found in 2004, almost by accident. The author of this text sorted and catalogued the material (the basis of her graduation thesis) as a precondition for later studies of Vidošić's work. Alojzije Seder, who bought the legacy, donated it to the Croatian Institute of Music (*Hrvatski glazbeni zavod*) in Zagreb, where it was archived under Inventory Number 38. The legacy consists of: books (mostly on music), printed music material, hand-written music material and various types of documents (letters, annotations, lists [of works], and 4 versions of the composer's autobiographies). The books and documents were catalogued using a standard word processor program (*Microsoft Word*) while RISM standards (*ISIS* software) were used for all the music material.

The most interesting and most valuable parts of the legacy are Vidošić's manuscripts that are unique examples — such as the long sought after score of Vidošić's most popular work, the comic opera *Stari mladić / An Old Lad* — but this is definitely not the complete legacy that was in the possession of either Vidošić or his widow Štefica. It was partly destroyed (mostly by damp) and partly sold before it came into the possession of Alojzije Seder. That is why it is difficult to draw a relevant conclusion (about the composer's treatment of his own work, for example). One can find Vidošić's original scores, arrangements (including many folk songs and dance arrangements), and transcriptions of other composers' works. Amongst Vidošić's original compositions, some are well-preserved and in complete form, but there are many piano scores (without instrumentation/orchestration) and sketches bearing the annotation »finished«. The aim of this paper has been to systematize the material found in the legacy of Tihomil Vidošić and to show at least a part of his interests, which might encourage further studies and performance of the works of this almost forgotten Croatian composer.